

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

ΦΥΛΑΞΙΟΝ Ε' κατὰ ΜΑΪΟΝ

Περὶ ὑπαλληλιομανίας καὶ διαφθορᾶς ἡθῶν.

Ἐν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ μεγαλειτέρων κακῶν, τὰ ὅποια μᾶς ἐκληροδότησε τὸ παρελθὸν σύστημα, εἶναι ἀναντιρρήτως καὶ ἡ παλληλιομανία. Πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγωνός μας, τῇ ἐξαίρεσει ὀλίγων τινῶν Φαναριωτῶν, καὶ τῶν κατὰ τόπους δημογερόντων ἢ προσεστώτων, οὐδεὶς σχεδὸν Ἕλλην ἦτο ὑπάλληλος, καὶ οὐδεὶς κατεδέχετο νὰ θηρεύῃ τὸ τοῦ ὑπαλλήλου στάδιον, ἀλλ' ἕκαστος ἢ ἐκκληρονομοῦσε διαδοχικῶς τὸ τοῦ πατρὸς του ἐπιτήδευμα κ' ἐφρόντιζε μόνον νὰ προαχθῇ καὶ διαπρέψῃ ἐν αὐτῷ, ἢ ἐδουλοῦργει διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων πόρον τινα ζωῆς, ἀνεξάρτητον πάσης αὐθαιρεσίας, παντὸς οἰουλήποτε προῖσταμένου, καὶ πάσης οἷας δὴ πατε πολιτικῆς μεταβολῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ μακαρίτου Κυβερνήτου, ἐλθόντων τινῶν Ἑπτανησίων ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὑψηλὰς τινος καθεξάντων θέσεις, εἴτε ἐνεκα ἀποικικῆς καὶ συγγενικῆς συμπαιδείας πρὸς αὐτοὺς τοῦ Κυβερνήτου, εἴτε καὶ ἐξ ἀνάγκης διὰ τὴν ἑλλειψὶν γεγυμνασμένων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ Πελοποννησίων ἢ Στεριοελλαδιτῶν, διεγέρθη καὶ παρὰ πολλοῖς τούτων ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ καθέξωσι θέσεις· ἀλλ' οὐχ ἥπτον τὸ κακὸν τότε τῆς ὑπαλληλιομανίας ἥτο σημεῖον, ὅτι διότι δὲν

εἶχε παραγνωρισθῇ καθ' ἡλοκληρίαν τὸ ἀγνώθι σαυτὸν» καὶ πολλάκις ὁ μακαρίτης Κυβερνήτης εὗρίσκετο εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν πρὸς εὐρεσιν ὑπαλλήλων.

Ἐλθούσης δὲ τῆς Βαυαρικῆς ἀντιβασιλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ σμήνους τυχодиωχτῶν καὶ περιτριμμάτων τῆς Βαυαρίας καὶ πάσης τῆς Γερμανίας παρακολουθήσαντος αὐτὴν, ἅπασαι σχεδὸν αἱ δημόσιαι θέσεις κατελήφθησαν ὡς τιμάριον ὑπὸ τῶν ξένων τούτων. Καὶ ἦτο τότε ἐλεεινὸν καὶ σπαραξικάρδιον τῷ ὄντι θέαμα τὸ νὰ βλέπη τις ἐν Ἑλλάδι ζυθοποιούς, κρεοπώλας, μαγείρους, ἱπποκόμους, ἀμαξηλάτας, ξυλουργούς, ράπτας, παπουτσαῖδας καὶ παντὸς ἄλλου ἐπιτηδεύματος ἀνθρώπους νὰ μετασχηματισθῶσιν αἴφνης εἰς ὑγιονόμους, εἰς οἰκονομικούς ἐφόρους, εἰς λιμενάρχας, εἰς τελώνας, εἰς ἐπάρχους, εἰς φαρμακοποιούς καὶ μάλιστα εἰς ἱατροὺς ἢ καὶ εἰς ἀνωτέρους ἀξιωματικούς τοῦ θαυνοστεροῦς στρατοῦ μας. Παρὰ πηγῆς ἀξιοπίστου ἐμάθομεν, ὅτι μυλωνᾶς τις ἐν Βαυαρίᾳ ἐγένετο ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ἔτερός τις ὑπρέτης ξενοδοχείου, ἐγένετο ἑπαρχος, καὶ ἕτερος ζυθοποιὸς ἐγένετο οἰκονομικὸς ἑφορος· ἅπαντες οὗτοι κλέπτοντες ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ πληρωνόμενοι ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ δανείου, διήγον βίον σκανδαλωδέστατον ἐν Ἑλλάδι. Πολλοὶ μάλιστα, πλουτίσαντες ἐν τῷ πτωχῷ τούτῳ τόπῳ, ἔπεμπον τὰ πλούτη των εἰς τὴν Βαυαρίαν. ἡγόραζον δι' αὐτῶν κτήματα καὶ ἐδίδαν εἰς ταῦτα πρὸς ἐμπαιγνὸν καὶ πρὸς μεγαλείτερον σκάνδαλον ἑλληνικά ὀνόματα. Ζυθοποιὸς τις π. χ. πλουτίσας ἐν Ἑλλάδι ὡς ὑπάλληλος, ἡγόρασεν ἐν Βαυαρίᾳ ζυθοποιεῖον, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ Καλλιρρόην· μέλος δέ τι τῆς ἀντιβασιλείας, ἀγοράσαν ἐν Βαυαρίᾳ δι' ἑλληνικῶν χρημάτων ὑποστατικὸν τι, ὠνόμασεν αὐτὸ *Ἑλλάδα*.

Τὸ σκάνδαλον τοῦτο διπρέθισε τὴν χολὴν καὶ πολλῶν Ἑλλήνων καὶ ἤρξαντο μὲν καὶ οὗτοι ν' ἀπαιτῶσιν ἐνωρὶς θέσεις, σπανίως ὅμως ἐπετύγχανον ὑψηλῶν, καὶ ἔτι σπανιώτερον τοῖς ἐπετρέπετο νὰ κλέπτωσι πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1843. Τότε δὲ ἐκδιωχθέντων ἐν μιᾷ νυκτὶ πάντων τῶν Βαυαρῶν, ἅπασαι αἱ θέσεις κατελήφθησαν ὑπὸ Ἑλλήνων. Ὡς πόσῃ σπατάλῃ τοῦ δημοσίου ἑλληνικοῦ πλοῦτος ἐδύνατό τις ν' ἀνακαλύψῃ τότε εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Βαυαρῶν γενομένην διαχείρησιν τῆς ἑλληνικῆς περιουσίας. Μῆνας τινὰς μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1843 διατάγημεν νὰ ἐξελέγξωμεν τὴν ὑπὸ τῶν

Βαυαρῶν γενομένην διαχείρησιν στρατιωτικῷ τινος θεραπευτηρίου καὶ φαρμακείου καὶ ἐξεπλάγημεν, ὅτε εἶδομεν δαπανηθείσας δῆθεν εἰς θεραπείαν τῶν στρατιωτῶν τεραστίας ποσότητας Μόσχου, Καστορίου καὶ ἄλλων μεγάλης ἀξίας φαρμάκων. Πρὸς εὐχερεστέραν δὲ κατάληψιν τῆς σπατάλης ταύτης ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ μόσχος καὶ τὸ καστόριον εἶναι τὰ βαρυτιμότερα ἴσως ἐν τῇ ἱατρικῇ φάρμακα· δεύτερον δὲ, ὅτι σπανιώτατα γίνεται χρήσις τούτων παρὰ τοῖς ἀνδράσι καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς στρατιώταις· καὶ κατὰ τρίτον λόγον ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τῶν φαρμάκων τούτων κατ' ἐλαχίστας καὶ σχεδὸν μικροσκοπικὰς δόσεις γίνεται χρῆσις· ἀλλ' ὅμως τί δὲν ἐπενόησεν ἡ βαυαρικὴ πλεονεξία, ἵνα ληστεύσῃ τὴν δυστυχῆ Ἑλλάδα;

Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν λοιπὸν τοῦ 1843 ἅπασαι αἱ θέσεις κατελήφθησαν ὑπὸ Ἑλλήνων. Οὗτοι δὲ, εὐρόντες τὰς θύρας τῆς ληστείας ἀνοικτάς καὶ ὑποβηθούμενοι εἰς τοῦτο ἰησουϊτικῶς ὑπὸ τῶν ἰδιαιτέρων συμβούλων τοῦ Ὄθωνος, μὴ δυνάμενοι δὲ, ἢ ἴσως τινὲς καὶ μὴ θέλοντες νὰ κλείσωσιν αὐτάς, ἀφείθησαν εἰς τὸν ῥόυν τῶν πραγμάτων.

Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσιν εἶναι τὸ μικρὸν μετὰ τὸ 1843 ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Βαυαροῦ διπλωμάτου Βαλερστάιν ὑπόμνημα, καθ' ὃ ὁ τετραπερασμένος οὗτος ἰησουΐτης πρὸς ματαίωσιν τῆς τότε γενομένης μεταπολιτεύσεως συνεβούλευσε τὸν βασιλέα τῆς Βαυαρίας καὶ τὸν πρίγκηπα αὐτῆς Ὄθωνα νὰ προσπαθῶσιν νὰ καταστρέψωσι τὸ σύνταγμα διὰ τοῦ συντάγματος καὶ τὸν τόπον διὰ τοῦ τόπου· καὶ τί ἄλλο ἦτο σκοπιμώτατον καὶ ἰσχυρότατον πρὸς ἐπιτυχίαν τοιοῦτου καταχθονίου σχεδίου μέσον, ἢ τὸ μέσον τῆς διαφθορᾶς, τὸ μέσον τῆς ἐξαχρειώσεως καὶ τὸ μέσον τῆς υποθάλψεως τῆς ὑπαλληλιομανίας; ἀμέσως λοιπὸν τότε ἐνεώχθησαν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἅπασαι αἱ πύλαι τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς καταχρήσεως· κατηγγέλλετο τις ὡς καταχραστής; τὸ πολὺ πολὺ ἐπεπλήττετο ἢ ἐνίοτε καὶ ἐπαύετο, ἀλλὰ μόνον μέχρι οὗ καταδαπανήσῃ ἐν Ἀθήναις τὰ κλαπέντα, καὶ τυχούσης τῆς πρώτης ευκαιρίας διωρῶντο πάλιν, εἴτε εἰς ὁμοίαν τῆς πρώτης θέσιν εἴτε καὶ εἰς ἀνωτέραν ἢ τοῦλάχιστον εἰς θέσιν, παρέχουσαν πλειοτέρας ἀφορμὰς πρὸς κατάχρησιν· κατηγγέλλετο ἕτερος ὡς φατριαστὴς ἢ ὡς καταπιέζων τοὺς πολίτας; ἀνεκαλεῖτο μὲν κατ' ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεώς του εἰς τὸ

σύστημα καὶ μετὰ τὴν ἐξώνησιν τῆς θέσεώς του παρὰ τινι ἰσχυρῷ τῆς ἡμέρας, ἐπέμπετο πάλιν νὰ διοικήσῃ ἢ αὐτοὺς τούτους τοὺς καταμηνύσαντας αὐτὸν ὡς πατριαστὴν ἢ ὡς καταπιεστὴν λαοῦς ἢ ἄλλους· ὥστε οὕτω αἱ παύσεις τῶν ὑπαλλήλων ἐγίνοντο μόνον, ἵνα ἔρχωνται οὗτοι εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ καταδαπανήσωσι παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς τῆς ἡμέρας, ὅσα ἐκλείψαν ὡς ὑπάλληλοι καταχρασταί· γνωσταὶ δὲ τοῖς πᾶσιν εἶναι αἱ ληστεύσεις καὶ αὐτῶν τῶν ταμείων τοῦ Κράτους, ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ὑπαλλήλων τῆς Κυβερνήσεως γεινόμεναι· γνωστοὶ τοῖς πᾶσιν εἶναι καὶ οἱ προστάται τῶν καταχραστῶν τούτων ὑπαλλήλων. Δὲν ἐλησμόνησε δὲ ἰδίως ἡ πρωτεύουσα οὔτε τὸν ἑνταίμην ὑπαστυνόμον αὐτῆς, οὔτε τὴν ληστείαν τῆς Σμυρναϊκῆς οἰκογενείας, οὔτε τοὺς παρασχόντας προστασίαν εἰς τοὺς ληστεύσαντας τὴν αὐτῇ ταύτῃ οἰκογένειαν ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους.

Βλέποντες λοιπὸν οἱ Ἕλληνες, ὅτι καὶ ταμίαι τοῦ Κράτους, καίτοι κλέπτοντες τὰ ταμεία, οὐχ ἥττον ὅμως προστατεύονται, καὶ ἀστυνόμοι, καίτοι ληστεύοντες, ἀθωοῦνται ἐν τοῖς κακουργοδικείοις ἢ ἐξέρχονται τῶν φυλακῶν διὰ βασιλικῆς χάριτος, βλέποντες ἐπίσης οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἅπαντες οἱ καταχρασταὶ ὑπάλληλοι εὐρίσκουσι πάντοτε προστατάς ἐν Ἀθήναις, ἐτράπησαν εἰς τὴν ὑπαλληλίαν, καὶ οὐκ ὀλίγοι μὲν ἐξ αὐτῶν κατεστράφησαν ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ, τινὲς μόνον οἱ πονηρότεροι, οἱ δυνηθέντες νὰ διαφύγῃσι τὴν ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ ἰδίως τὴν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τῶν Ἀθηνῶν ἐξασκουμένην κατ' αὐτῶν ληστευσιν ἐσχημάτισαν ἀνέτως μεγάλην τινὰ περιουσίαν· ὡς σπαράσσεται τῷ ὄντι ἡ καρδία ἡμῶν, ὅταν ἀναλογιζώμεθα τοὺς ἐκ τῆς ὑπαλληλίας καὶ ἐνεκα τῆς ὑπαλληλίας καταστραφέντας. Καὶ γινώσκομεν οὐκ ὀλίγους τιμιοτάτους καὶ ἱκανωτάτους πολίτας, οἵτινες πρὶν μὲν γίνωσιν ὑπάλληλοι, εἶχον κολοσιαίαν περιουσίαν· ἅμα δὲ ἐνδυθέντες τὸ τοῦ ὑπαλλήλου ἐνδυμα, καίτοι μεγάλας καθέλαντες θέσεις, οὐχ ἥττον ὅμως κατεστράφησαν, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ἐγνώριζον νὰ κλέπτωσιν ἱκανά, ἵνα δωροδοκῶσι. δι' αὐτῶν τοὺς ἐν Ἀθήναις προστατάς καὶ διὰ τῶν λειψάνων τῆς κλοπῆς των νὰ σχηματίσωσιν ἔπειτα ἰδίαν περιουσίαν.

Καὶ ἂν μᾶς ἐπετρέπετο νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ὀνόματα, ἠθέλωμεν πληρῶσαι τόμους ὀλοκλήρους ἐκ μόνης τῆς ἀπλῆς ἀριθμῆσαι τοῦ μαρτυρολογίου τούτου τῶν ὑπαλλήλων,

οἵτινες ἐγένοντο θύματα τῆς ὑπαλληλιομανίας των· ἀς μὴ λησμονήσωμεν δὲ καὶ τὸ ἕτερον σατανικὸν ἄξιωμα, ὅπερ ἐφήρμοζεν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἡ πεσοῦσα δυναστεία. Κατ' αὐτὴν ἕκαστος ὑπάλληλος, διὰ νὰ ᾖ εὐπειθὴς εἰς τὰς ὁρέξεις τῆς, ἔπρεπε νὰ εὕρισκετο πάντοτε εἰς ἀνάγκας. Ὅθεν οὐδέποτε συγκατετέθη ἡ δυναστεία ἐκείνη νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον ἀνεξαρτήτου περιουσίας, καὶ ἰδίως ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος, ἀλλὰ πάντοτε τοὺς ψοφοδεεῖς, τοὺς ἐν μεγίσταις χρηματικαῖς ἀνάγκαις εὕρισκομένους, ἢ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἵτινες, καίτοι ἔχοντες περιουσίαν τινά, συναισθανόμενοι ὁμως ὅτι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἱκανότητα οὔτε νὰ διατηρήσωσιν οὔτε ν' αὐξήσωσιν αὐτὴν δι' ἀνεξαρτήτων ἐπαγγελμάτων, γίνονται ὑποπόδιον τῶν προδῶν ἑκάστου τυράννου, θωπεύουσι πάσας τὰς τυφλὰς ὁρέξεις αὐτοῦ ὡς ὑπάλληλοι, μόνον καὶ μόνον, ἵνα διατηρήσωσι τὴν περιουσίαν των, ἢ καὶ ἵνα αὐξήσωσιν αὐτὴν εἰ δυνατόν διὰ καταχρήσεων καὶ κλοπῶν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐλέπομεν ὅτι ἐπὶ τῆς πεσοῦσης δυναστείας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σχηματισθῶσι καλοὶ ὑπάλληλοι, διότι οὗτοι πάντοτε κατεδιώκοντο, καὶ τούναντίον ἐπροστατεύοντο καὶ προήγοντο αἰετοτε οἱ καταχρασταὶ καὶ οἱ διεφθαρμένοι. Περιττὸν δὲ εἶναι νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα, ὅτι οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὀθωνος ἐν Ἑλλάδι δὲν ἦσαν τοιοῦτοι· τούναντίον μάλιστα καὶ εἶπομεν καὶ αὐθις ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες πρὸ τοῦ ἀγῶνος σπανίως ἢ οὐδέποτε κατεδέχοντο νὰ γίνωσιν ὑπάλληλοι· πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας τούτου φέρομεν τὰ γενόμενα καὶ σήμερον ἔτι ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἑλληνικαῖς πόλεσιν, ἐν αἷς οἱ Ἕλληνες, καίτοι παρακαλούμενοι, σπανίως συγκατατίθενται νὰ γίνωσιν ὑπάλληλοι, καὶ ἔτι σπανιωτερον γίνονται καταχρασταὶ, ἀλλὰ τούναντίον προσπαθοῦσι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων νὰ δημιουργήσωσιν ἐπιτήδευσμά τι, πάντῃ ἀνεξαρτήτων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κερδαλέον καὶ λίαν προσοδοφόρον.

Δὲν ἦτο ἄρα δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἡ καλὴ αὕτη συνήθεια καὶ ἐν Ἑλλάδι; ὦ βεβαίως οἱ Ἕλληνες δὲν ἤθελον πάθει τὴν ὑπαλληλιομανίαν, ἀν μὴ ἔβλεπον τὰ περιτρίμματα τῆς Βαυαρίας νὰ μετασχηματισθῶσι ἐν Ἑλλάδι εἰς ἐξοχωτάτους ἐπαρχοὺς, ἢ διοικητάς, ἢ ὑγιονόμους, ἢ λιμενάρχας, καὶ δὲν ἤθελον διαφθαρῇ ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ ἀν δὲν εἶχον διδασκάλους τοὺς διεφθαρμένους Βαυαροὺς, τοὺς ἐλθόντας ἐν Ἑλλάδι μόνον ἵνα καταστήσωσιν εἰ δυνατόν τὸν τόπον τοῦτον θαυρακικὴν ἀποικίαν τοῦ γενικοῦ τούτου κανόρος ὀλίγα δυστυχῶς ὑπῆρξαν αἱ

ἐξαιρέσεις, διότι ὀλίγοι εἶχον τὴν νομομάθειαν καὶ τὴν εἰδικότητα τοῦ Μάουερ, καὶ ὀλιγώτεροι ἠργάσθησαν ἐν Ἑλλάδι μόνον διὰ τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς ἐν αὐτῇ συστηθείσης νέας βαυαρικῆς δυναστείας. Εἰσαχθείσης ἅπαξ τῆς ὑπαλληλιomanίας, δὲν εἶναι ἄρα δυνατόν νὰ θεραπευθῇ ἢ τοῦλάχιστον νὰ περιορισθῇ αὕτη;

Ἀλλὰ πρὶν προβῶμεν εἰς τοῦτο ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ καταστήσωμεν καταφανές καὶ ἕτερόν τι αἴτιον, γεννησάν ἐν Ἑλλάδι τὴν ὑπαλληλιomanίαν.

Γνωστὸν τοῖς πᾶσιν εἶναι, ὅτι οἱ Βαυairoi καὶ ἰδίως ὁ Ὄθων οὐδέποτε διενεώθησαν ἢ εἰλικρινῶς ἠθέλησαν ν' ἀναπτύξωσι τοὺς πόρους τοῦ Κράτους· γνωστὸν ἐπίσης εἶναι ὅτι ὁ Ἕλλην ἔνεκα τῆς ζωηρότητος τοῦ χαρακτῆρός του εἶναι, ἀκάθεκτος πρὸς τὴν πρόδον καὶ τὸν νεωτερισμόν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν εὐρέθησαν καὶ ἦσαν αἰείποτε εἰς σύγκρουσιν δύο ἀντίθετα, οὕτως εἰπεῖν, στοιχεῖα. Οἱ υἱοὶ τῶν γεωργῶν π. χ. τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν μικρᾶς καταστάσεως ἀνθρώπων πάντα τὰ προσκόμματα ὑπερνικῶντες, ἐξεπαιδεύοντο καὶ προήγοντο· μὴ εὐρίσκοντες δὲ στάδιον εἰς οὐδεμίαν ἐν τῷ τόπῳ ἐθνικὴν ἐπιχείρησιν, καὶ μὴ καταδεχόμενοι, ἔνεκα τῆς μεγάλης φιλοτιμίας των νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν εἰς τὰ πάτρια ἐπαγγέλματα, ἐτράπησαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν καὶ ἄκοντες εἰς τὴν ὑπαλληλίαν. Ὡς πότους ἀρίστους καὶ πεπαιδευμένους τεχνίτας θὰ εἶχομεν ἐν Ἑλλάδι ἂν ὁ Ὄθων διενοεῖτο κἄν ποτε νὰ προστατεύσῃ τὰς τέχνας, πόσαι ἑξοχοὶ ἱκανότητες ἀπωλέσθησαν καὶ σήπονται ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ μόνον καὶ μόνον διότι οὐδεμία ἰδιωτικὴ μεγάλη ἐπιχειρήσις ἐπροστατεύθη, οὐδεὶς ἐθνικὸς πόρος ἐξεμεταλεῦθη, οὐδεὶς συνεταιρισμὸς πρὸς μεγάλας ἐθνικὰς ἐπιχειρήσεις οὐχὶ μόνον οὐδέποτε ὑπεβουλήθη ὑπὸ τοῦ Ὄθωνος, ἀλλ' αἰείποτε καὶ κατεδιώχθη.

ἵνα δὲ καταστήσωμεν καταφανεστάτην τὴν ἐκ τῆς ὑπαλληλίας ὅσον ὑπουλον τοσοῦτον καὶ ὀλεθρίαν βλάβην τῶν πολιτῶν, ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ παραδείγματα τινῶν. Κατὰ τὸ 1844 ἐγνώρισamen ἐν Χαλκίδι διακεκριμένον τινὰ ἀνώτερον τοῦ Κράτους ὑπάλληλον, ὅστις καίτοι ἄγαμος ὢν τότε καὶ αἰείποτε ὑψηλὰς διὰ τῆς ἱκανότητός του καθέξας θέσεις, μόλις ὅμως ἔζη ἐκ τοῦ μισθοῦ του· τότε δὲ αἰφνιδίως ἐπαύθη ὡς ἑτερόχθων καὶ ὡς ἐλθὼν ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὸν ἀγῶνα ἢ παῦσις τοῦ τιμιωτάτου τούτου καὶ ἱκανωτάτου

ὑπαλλήλου προύξενησεν εἰ, πολλὺς μεγάλην λύπην, ἀλλ' οὗτος ἀντὶ τῆς ζητήσεως καὶ αὐθις ὑπαλληλίαν, τὸ μὲν πρῶτον μετῆλθεν ἐπωφελέστατα τὸν δικηγόρον ἐν Σύρῳ, ἔπειτα δὲ ἀπῆλθεν εἰς Λονδίνον χάριν ἐμπορίου· ἐν τῷ διαστήματι δὲ πέντε μόνον ἐτῶν, καίτοι πολλὰς ὑποστάς ἐναντιότητος τῆς τύχης, εὐδαιμόνησεν ὅμως εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Σμύρνης, καὶ ἐκεῖ ἀπολαύει τῆς ὑπολήψεως πάντων καὶ ὡς ἐμπορος καὶ ὡς δικηγόρος καὶ ὡς οἰκογενειάρχης. Ἡ παῦσις λοιπὸν τοῦ ὑπαλλήλου τούτου συνετέλεσεν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν του.

Γινώσκουμεν ἐν Ἀθήναις τρεῖς ἀδελφοὺς, ἐξ ὧν ὁ νεώτερος ὁ μᾶλλον πεπαιδευμένος καὶ ὁ ἀσυγκρίτως ἱκανότερος τῶν ἄλλων ἐγένετο ὑπάλληλος· καίτοι δὲ ὑψηλὰς κατέβας αἰείποτε ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ θέσεις, σήμερον ὅμως παυθεὶς ἀδίκως, δυσπραγεῖ· οἱ δὲ δύο αὐτοῦ ἀδελφοί, μετρίας παιδείας καὶ ἱκανότητος, ἀλλ' αὐστηρᾶς τιμιότητος ἄνθρωποι ἐτράπησαν εἰς ἴδια ἔργα· ἀμφοτέρω οὗτοι, καίτοι πολλὰς ἐναντιότητος τῆς τύχης ὑποστάντες, εἶναι ὅμως εὐποροὶ οἰκογενειάρχαι, ὁ εἰς μάλιστα τούτων εἶναι πατὴρ πολυμελεστάτης οἰκογενείας· ἀμφοτέρω δὲ διαπρέπουσιν ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ οὐ μόνον ὡς εὐποροὶ καὶ χρηστοὶ πολῖται, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνεξάρτητοι, ἐν ᾧ ὁ νεώτερος ὁ ἱκανότερος καὶ ὁ μᾶλλον πεπαιδευμένος τῶν δύο ἄλλων αὐτῶν ἀδελφῶς ἐπαύθη πρὸ σμικροῦ τῆς ὑπηρεσίας, ὡς εἴπομεν, μόνον διότι ἐπὶ τοῦ Ὄθωνος ἐθεωρεῖτο μὲν καὶ πραγματικῶς ἥτο τίμιος καὶ ἱκανὸς ὑπάλληλος, ἀλλὰ δὲν ἔδειξε καὶ ἴσως δὲν ἐδύνατο νὰ δεῖξη καὶ τὴν πρέπουσαν ἀνεξαρτησίαν. Ἀλλὰ ποίαν ἀνάγκην ἔχομεν πολλῶν παραδειγμάτων; Πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν ἐνθυμούμεθα ὅτι ἐπαύθη διοικητικὸς τις ὑπάλληλος, ἴσως μόνον διότι δὲν ἐγίνωσκε νὰ κλέπτῃ καὶ νὰ δωροδοκῇ τοὺς προστάτας του. Ὁ ἱκανὸς οὗτος ὑπάλληλος ἐπὶ τινὰς μῆνας μετῆλθεν ἐνταῦθα τὸν δημοσιογράφον, αἰείποτε δὲ κατεδίωκετο ἐνεκα τῶν φιλελευθέρων αἰσθημάτων του, ἀπᾶς μάλιστα μόλις ἐσώθη τῶν ὀνύχων τῆς εἰσαγγελίας, ἥτις διὰ πάσης θυσίας ἤθελε νὰ συλλάβῃ καὶ φυλακίσῃ αὐτόν· ἐπὶ τέλους βαρυνθεὶς τὰς καταδιώξεις τοῦ Ὄθωνος, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, καὶ προχθὲς μετ' εὐχαριστήσεως εἶδομεν, ὅτι προσέφερε δωρεὰν εἰς τὴν προσωρινὴν Κυβέρνησιν λίρας ἀγγλικὰς τόσας, ὅσας οὐδέποτε ἴσως καθ' ὅλον τὸν βίον του ἠδύνατο νὰ κερδίσῃ ὡς ὑπάλληλος ἐν Ἑλλάδι.

Δὲν ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἀντίθετα τούτων παραδείγματα· καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ γινώσκομεν οὐκ ὀλίγους, οἵτινες πρὸ μὲν τοῦ διορισμοῦ των, μόλις ἀπέζων ἢ καὶ τινες ἐλιμοκτόνουν· ἅμα δὲ γενόμενοι ὑπάλληλοι, διῆγον βίον δαπανηρότατον καὶ σκανδαλωδέστατον· γινώσκομεν ἐπίσης πολλοὺς, οἵτινες πρὸ μὲν τοῦ διορισμοῦ των ἦσαν κατάχραιο, ἅμα δὲ γενόμενοι ὑπάλληλοι, ἐγένοντο καὶ δανεισταὶ τοκογλύφοι καὶ μεγαλοκτηματῆαι ἢ καὶ ἄνθρωποι παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον νομιζόμενοι βαθύπλουτοι. Ἄλλ' ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ ἱστορικὸν τῆς μεταβολῆς τῆς τύχης πάντων τούτων, θέλει ἀνακαλύψει εὐκόλως ἢ μεγάλην τινὰ κλοπὴν τοῦ δημοσίου πλούτου, ἢ καταχρήσεις καὶ καταπιέσεις κατὰ πολιτῶν τοσαύτας, ὥστε φρικτὰ τις καὶ νὰ ἐνθυμηθῇ· οὐδεμία δὲ περιουσία γενομένη ἐκ κλοπῶν καὶ καταχρήσεων εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ διαρκέσῃ, τούναντίον μάλιστα σὺν τοῖς κακῶς κεκτημένοις ἀπόλυνται κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν καὶ τὰ δι' ἐντίμων τρόπων θησαυρισθέντα, καὶ ἂν μᾶς ἐπιτρέπετο νὰ μνημονεύσωμεν καὶ παραδειγμάτων τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας τούτου, ἠθέλαμεν πληρώσει δι' αὐτῶν τόμους ὀλοκλήρους· διὰ τῶν παραδειγμάτων δὲ τούτων πᾶς τις ἠθελε πεισθῇ ὅτι ὑπάρχει θεία δίκη, τιμωροῦσα τοὺς κακοὺς, οὐ μόνον μετὰ θάνατον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Πρόσφατα παραδείγματα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θείας δίκης ἀπαντᾷ τις σχεδὸν καθ' ἑκάστην πολλὰ, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ τὴν δεξιότητα ν' ἀνακαλύψῃ ταῦτα. Ἄλλως δὲ ἅς μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Ὄθων ἄφινε ποτὲ τοὺς κλέπτας καὶ καταχραστὰς, ἵνα τιμωρηθῶσι μόνον μετὰ θάνατον, καὶ γινώσκομεν πολλοὺς ἀφοσιωμένους, οἵτινες ἂν ἐθησαύριζον μόνον πρὸς ἰδίαν των χρῆσιν ὅσα ἐν γνώσει τοῦ Ὄθωνος ἐκλεπτον, ἠθελον εἶσθαι ὑπέρπλουτοι· γινώσκομεν καὶ ἄλλους, οἵτινες μόνον διότι δὲν συγκατετέθησαν νὰ προσφέρωσιν ὅσα ἐν γνώσει αὐτοῦ ἐκλεψαν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς καὶ ἀπέθανον ἐν αὐταῖς· διὰ κλοπῶν δὲ καὶ καταχρήσεων πιστεύομεν ἀδιστακτως ὅτι οὐδεὶς τίμιος ἄνθρωπος θέλει νὰ πλουτίσῃ.

Ἀλλὰ τί θὰ γίνῃ ἢ πληθὺς τῶν νέων Ἑλλήνων, οἵτινες μετὰ καρτερίας ἀξιεπαίνου καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ σπουδάζουσιν ἐν τοῖς γυμνασίοις τοῦ Κράτους καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν; ὅσον ἀξιεπαῖνοι εἶναι οἱ νέοι οὗτοι διὰ τὴν ἀκαταμάχητον αὐτῶν προσπάθειαν πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης των, τοσούτον καὶ προσεκτικοὶ πρέπει νὰ ᾧσιν, ἵνα μὴ θηρεύσωσι τὴν

ὑπαλλήλιαν. Πανταχοῦ τοῦ κόσμου τὸ στάδιον τῶν ὑπαλλήλων, καίτοι πολλὰ προνόμια ἀλλαχοῦ ἐχόντων τούτων, δὲν εἶναι πολὺ ἐπιζήλον· ἐνταῦθα δὲ πρέπει νὰ ᾔηται καὶ φευκτέον· καὶ ἂν ἐγίνωσκον οἱ νέοι πόσῃ βλάβῃ προξενούσιν εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν πατρίδα, γενόμενοι ἤδη ὑπάλληλοι, οὐδέποτε ᾔθελον διανοθῆναι τὸ τοιοῦτον· πρῶτον μὲν διότι ἐνταῦθα ὁ ὑπάλληλος ἄχρι τοῦδε τοῦλάχιστον διωρίζετο καὶ ἐπαύετο κατὰ τὰς ὁρέξεις τῶν ὑπουργῶν· δεύτερον δὲ, διότι ἡ μὲν ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι μόλις ἀριθμεῖ ὡς γνωστὸν περὶ τὸ 1 1/2 ἑκατομ. κατοίκων· ὁ σμικρὸς δὲ οὗτος πληθυσμὸς εἶναι ἡναγκασμένος νὰ διαθρέψῃ σχεδὸν τοσούτους ὑπαλλήλους, ὅσους καὶ ἄλλα πολυπληθέστερα κράτη· ὥστε ἂν εἰς τὰ κράτη ἐκεῖνα τὰ εὐδαιμονέστερα καὶ πλουσιώτερα τῆς Ἑλλάδος, ἀναλογούσι πεντήκοντα π. χ. κάτοικοι πρὸς ἓνα ὑπάλληλον, ἐνταῦθα ἴσως ἀναλογούσι δέκα μὴ πλούσιοι Ἕλληνες πρὸς ἓνα ὑπάλληλον· πῶς λοιπὸν οἱ δέκα μὴ πλούσιοι θὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐνός, τὰς ὁποίας ἀλλαχοῦ μόλις πεντήκοντα πλούσιοι θεραπεύουσι; πῶς θὰ δυνηθῇ ὁ ὑπάλληλος ἐνταῦθα, ἐὰν ζῇ μόνον ἐκ τοῦ μισθοῦ του, νὰ γείνῃ μετὰ δεκαπενταετίαν ἢ εἰκοσαετίαν ἀνεξάρτητος, ὅπως γίνεται ἐνταῦθα μὲν ἕκαστος τεχνίτης, ἢ βιομήχανος, ἢ ἔμπορος, ἢ ἕκαστος μὴ ὑπάλληλος, καὶ ἀλλαχοῦ ἕκαστος ἄνθρωπος; Ἰπάρχει ὁ περὶ συντάξεως νόμος, δύναται τις νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ, καθ' ὃν ἐξασφαλίζονται τὰ δικαιώματα τοῦ ὑπαλλήλου μετὰ εἰκοσαετῇ ἁμεμπτῶν ὑπηρεσίαν· ἀλλὰ θὰ δυνηθῇ ὁ ὑπάλληλος νὰ ὑπηρετήσῃ εἴκοσι πέντε ὅλα ἔτη ἀσάλευτος; ἢ ἐὰν ἀποθάνῃ πρὸ τῆς λήξεως τοῦ μακροῦ τούτου δικστήματος; Ἄλλως ποῖοι εἶναι οἱ μισθοί, τοὺς ὁποίους ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον δύναται τὸ κράτος νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους; ποῖαι δὲ καὶ αἱ συντάξεις μετὰ εἰκοσιπενταετῇ ὑπηρεσίαν; καὶ δύναται τις νὰ ζήσῃ ἀνθρωπίνως μετὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων; ἃς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸν μισθὸν τοῦ πρωτοδίκου δικαστοῦ, εἰς ὃν εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης, τουτέστιν ἡ ἐξασφάλις τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας τοῦ πολίτου κατὰ πάσης ἀδικίας· ὁ πρωτοδίκης, διὰ νὰ ἐλκύῃ τὸ σέβας τῶν δικαζομένων, πρέπει νὰ ᾔηται λόγιος, νομομαθής, ἀνὴρ τέλειος καὶ εἰ δυνατόν ἐγγαμος· ὡς τοιοῦτος δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ τοῦλάχιστον πενταμελὴ οἰκογένειαν· τοιαύτη δὲ τις οἰκογένεια ἔχει ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας ἐνός τοῦλάχιστον ἀνθρώπου μετὰ εἴκοσι δραχμὰς κατὰ μῆνα, ἵνα μὴ μαγειρεύῃ ὁ δικαστὴς καὶ σαρώνῃ ἢ σιζυγοῖ αὐτοῦ· εἰς λοιπὸν

ἄτομα ἔχουσιν ἀνάγκην ἐνοικίου ἐβδομήκοντα τοῦλάχιστον δραχμῶν κατὰ μῆνα· ὁ δικαστὴς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ὅσον λιτῶς καὶ ἂν ἐνδύωνται, ἔχουσιν ἀνάγκην ἀνὰ εἴκοσι δραχμὰς κατὰ μῆνα ἕκαστος· τὰ δὲ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του ἀνὰ δέκα ἕκαστον· καὶ ὁ μὲν δικαστὴς, ἵνα ᾗται ἐνήμερος εἰς τὴν ἐπιστήμην του, ἔχει ἀνάγκην νὰ δαπανᾷ κατ' ἔτος 360 δραχμὰς τοῦλάχιστον πρὸς ἀγορὰν βιβλίων καὶ ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων· τὰ δὲ δύο τέκνα του, ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ δαπανῶσιν ἀνὰ δέκα δραχμὰς κατὰ μῆνα πρὸς ἐκπαίδευσιν. Ἄπαντα δὲ ταῦτα εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ ἀπαιτοῦσι δαπάνην 210 δραχμῶν κατὰ μῆνα· πρὸς ἐξάντλησιν τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τοῦ δικαστοῦ ὑπολείπονται ἐνενήκοντα δραχμαὶ κατὰ μῆνα, ἀλλ' ἀρκοῦσιν ἄρά γε αὗται, ἵνα διαθρέψωσιν ἐξ ἄτομα μόνον δι' ἄρτου καὶ τυροῦ; καὶ δύναται τις νὰ ζήτῃ καὶ νὰ δικάζῃ ἀνεξαρτήτως πάσης συμπαθείας τρώγων ἄρτον μόνον καὶ τυρόν; ἀλλ' ἄρά γε δὲν θὰ νοσήσῃ ποτὲ ὁ δικαστὴς ἢ ἕτερόν τι μέλος τῆς οἰκογενείας του; δὲν θὰ λάβωσιν ἀνάγκην ἱατροῦ καὶ φαρμάκων; δὲν ἔχουσιν ἄρά γε οὗτοι ἀνάγκην καὶ διασκεδάσεώς τινος; δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην θερμάνσεως κατὰ τὸν χειμῶνα, καὶ ἀναφυγῆς κατὰ τὸ θέρος; δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐσπερινοῦ φωτός; Ποῖα λοιπὸν εἶναι τὰ θέληγτρα τῆς ὑπαλλήλίας, ὅταν ὁ δικαστὴς δὲν δύναται ἐκ τοῦ δικαστικοῦ μισθοῦ του νὰ τρώῃ παρὰ μόνον ἄρτον καὶ τυρόν; ὅταν οὗτος δὲν δύναται νὰ διασκεδάζῃ κατὰ τι ὡς ἄνθρωπος, δὲν δύναται νὰ θερμαίνεται τὸν χειμῶνα, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ φῶς τὸ ἐσπέρας, καὶ δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ τὸν ἱατρὸν καὶ τὰ φάρμακα, ὅταν νοσήσῃ αὐτὸς ἢ ἡ σύζυγός του ἢ τὰ τέκνα του.

Καὶ τοιοῦτον μὲν εἶναι τὸ στάδιον τοῦ ὑπαλλήλου ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι. Παρ' αὐτῇ ὁμως κείται ὡς γνωστὸν ἡ Ἀνατολή, ἣτις θεωρεῖται ὁ πλουσιώτερος τόπος τοῦ κόσμου· ἐν αὐτῇ οἰκοῦσι τριῶν θρησκευμάτων λαοί, Χριστιανοί, Τοῦρκοι καὶ ὀλίγιστοι Ἑβραῖοι· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι εἶναι καὶ νοσημονέστεροι καὶ ἐργατικώτεροι καὶ ἐπιχειρηματικώτεροι· οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶναι πεπλασμένοι μόνον διὰ τὴν τρυφήν καὶ τὰς ἀναπαύσεις· οἱ δὲ Ἑβραῖοι πλὴν τῆς σμικρότητος τοῦ πληθυσμοῦ οὐδέποτε διανοήθησάν τι μέγα καὶ ἐθνικόν. Οἱ χριστιανοὶ λοιπὸν εἶναι οἱ μόνον διαχειρισταὶ τοῦ πλοῦτου τῆς Ἀνατολῆς. Ἀλλ' οὗτοι εἴτε ἐνεκα τῆς μήπω προηγμένης ἐτι ἐκπαιδεύσεώς των, εἴτε ἐνεκα τῆς σμικρότητος τοῦ ἀριθμοῦ των, παραβαλλομένης πρὸς τὴν

χωρητικότητα τῆς Ἀνατολῆς, μόλις ἐπαρκοῦσι νὰ διαχειρισθῶσι καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ ἐκμεταλλεύσῃσι τοὺς φυσικοὺς πόρους τῆς Ἀνατολῆς· ἔνεκα δὲ τούτου καθ' ἑκάστην βλέπομεν Εὐρωπαίους ἀπείρους τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ τόπου νὰ κάμῃσι διὰ μεγάλων δαπανῶν καὶ ἀκαταλογίστων δυσκολιῶν διαφόρους ἐπιχειρήσεις.

Ἐνταῦθα λοιπόν, ὦ νέοι Ἕλληνες, ἐν τῇ ἄλλοτε γῇ ταύτῃ τῆς ἀληθοῦς ἐπαγγελίας ἀποβλέψατε μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν σας, ἐν αὐτῇ θὰ εὕρητε εὐρύτατον καὶ ἀπέραντον στάδιον δόξης καὶ πλούτου· ἀπ' αὐτῆς κατὰ μέγα μέρος ἡ Δύσις ἀρύεται τὰ πλούτη της ὡς ὁ εὐτραφὴς μόσχος ἀρύεται τὴν τροφήν αὐτοῦ ἀπὸ γαλακτοπότης ἀγελάδος· σπεύσατε εἰς τὴν Ἀνατολήν, γῇ τῶν πατέρων σας εἶναι αὕτη, κατακτήσατε αὐτὴν διὰ τῶν γνώσεών σας καὶ διὰ τῆς νοημοσύνης σας, ἵνα ἀφήσητε ἀληθῇ κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα σας· μὴ ἀλληλομαχῆτε ἐν Ἑλλάδι· περὶ τοῦ καταξήρου ἄρτου τῆς ὑπαλληλίας.

Δὲν σᾶς ἀρέσει ἡ Ἀνατολή, εὐρύτατον στάδιον ἠνέωξαν οἱ γονεῖς σας καὶ εἰς τὴν Δύσιν· ἰδέτε πῶς ἐν Λονδίῳ, ἐν Μαγχεστρία, ἐν Λιβερπούλῃ, ἐν Μασσαλία, ἐν Παρισίοις καὶ ἐν πάσαις ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Δύσεως διαπρέπουσι, καὶ εὐδαιμονοῦσιν οἱ συμπατριῶταί σας Ἕλληνες· ἀλλ' ἄλλος τόπος ἄλλα ἤθη καὶ ἄλλα ἔθιμα εἶναι ἐνταῦθα, καὶ ἡμεῖς ἀπολύμεθα ἢ θὰ δυσκολευθῶμεν μεγάλως, ἂν ἐξέλθωμεν τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος.

Ἀληθῶς ὁ μὲν τόπος τοῦ Λονδίνου π. χ. καὶ τῶν Παρισίων εἶναι τόπος προωρισμένος ἴσως ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς οἰκισμὸν βουβάλων καὶ χοίρων· αἱ ἐπιστῆμαι ὅμως καὶ τέχναι, αἱ φυγαδευσεῖσαι ἐκ τῆς ὠραίας πατρίδος μας κατέστησαν αὐτὸν ἐπίγειον παράδεισον, εἰς ὃν οἰκοῦσι σήμερον, ἂν οὐχὶ τὰ εὐγενέστερα κατὰ τὴν καταγωγὴν, ἀναντιρρήτως ὅμως τὰ εὐγενέστερα κατὰ τὸν πολιτισμὸν ὄντα τῆς φύσεως· ἡ δὲ ὠραία πατρίς μας, ἡ προωρισμένη δι' οἰκισμὸν ἀγγέλων, ἔνεκα τῆς βαρβαρότητος ξηρὸν ἄρτον μόνον μᾶς παρέχει σήμερον· διὰ μόνον δὲ τοῦ ξηροῦ ἄρτου δὲν ἀναπτύσσεται τὸ λογικόν, δὲν ἐξευγενίζεται ὁ ἄνθρωπος, δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ γείνη ἀνεξάρτητος, οὔτε νὰ καταστήσῃ ἐλευθέραν τὴν πατρίδα του· ἄλλως ὁ Ἕλλην εἶναι κοσμοπολίτης, ἔνεκα δὲ τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου χαρακτῆρος τοῦ πανταχοῦ μεταφέρει καὶ μεταδίδει τὸν ἑλληνισμόν. Ὡς πόσον ἠυφράνθημεν, ὅτε ἐξόριστοι ὄντες εὕρομεν

τελευταῖον καὶ ἐν Μελίτῃ καὶ ἐν Μασσαλίᾳ καὶ ἐν Λιβόρνῳ καὶ ἐν Παρίσις καὶ ἐν Λονδίῳ ἑλληνικὰς ἀποικίας, ἑλληνικὰς ὁρθοδόξους ἐκκλησίας, ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ἑλληνικὴν μαγειρικὴν οὐδ' αὐτοῦ τοῦ τουρκικοῦ πιλαφίου ἐξαιρουμένου.

Ἄλλ' εἴμεθα ἄρά γε ἡμεῖς, οἱ πάντῃ ἄγνωστοι καὶ πένητες ἐν Ἀθήναις ἐλθόντες, οἱ ἐν αὐταῖς ἀνεξάρτητοι γενόμενοι μόνον διὰ τοῦ ἰδρωτός ἡμῶν, οἱ ἐν αὐταῖς ὑποστάντες καὶ φυλακὰς καὶ ἐξορίας μέχρι καταστροφῆς, οἱ εἰς αὐτὰς ὀφείλοντες τὸ πᾶν, εἴμεθα, λέγομεν, ἄρά γε ἡμεῖς ἀρμόδιοι νὰ συμβουλευώμεν τοὺς νέους νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἀπέλθωσιν οἱ μὲν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Δύσιν πρὸς εὕρεσιν σταδίου; βεβαίως ἠθέλαμεν εἶσθαι ἀνακόλουθοι, ἐὰν συνεβουλευάμεν τοῦτο· ἀλλ' ἡμεῖς συμβουλευόμεν μόνον τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τῆς ὑπαλληλίας καὶ τὴν εἰς ἴδια ἔργα ἐπασχολήσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν Ἑλλάς ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον δὲν παρέχει εὐρὺ στάδιον, ἡ δὲ Ἀνατολὴ εἶναι ὁ πλουσιώτατος ἐν τῷ κόσμῳ τόπος, ἡ δὲ Δύσις κατέστη ἔστιά τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς μαθήσεως, διὰ τοῦτο συμβουλευόμεν τοὺς νέους νὰ ἐπασχολήσωσι τὴν ἱκανότητα αὐτῶν ἢ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου, ἢ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολιτισμοῦ· ἄλλως ἢ μὲν Δύσις εἶναι ἡ τροφὸς τοῦ Κοραῆ, τοῦ Σίνα, τῶν Ράλιδων, τῶν Ροδοκανάκιδων, τοῦ Σπάρταλη, τῶν Ἰωνιδῶν, τοῦ Τσιτσίνια, τοῦ Πετροκοκκίνου καὶ πολλῶν ἄλλων βαθυπλούτων. Ἡ δὲ Ἀνατολὴ εἶναι ἡ γῆ τῶν πατέρων μας, ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη καὶ ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ χαριέστατος καὶ σκωπτικώτατος συγγραφεὺς Λουκιανὸς καὶ ὁ κατακτητὴς τῆς Ἀσίας Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν φιλοσόφων Ἀριστοτέλης καὶ ὁ μέγας φιλόσοφος Πυθαγόρας. Δὲν σὰς συμβουλευόμεν λοιπὸν νὰ ἐγκαταλείψητε τὴν πατρίδα, ἀλλὰ νὰ καταστήσητε αὐτὴν εὐδαίμονα· δὲν εὐδαίμονει δὲ ἡ πατρίς, οὔτε κατακτᾶται ἡ Ἀνατολὴ διὰ τοῦ μισθορίου, τὸ ὅποιον θὰ λαμβάνετε ἐν Ἑλλάδι ὡς εἰρηνοδίκαι, ὡς δικασταί, ὡς ἐπαρχοί, ὡς νομάρχαι, ἢ ὡς ὑπουργοί, ἀλλὰ διὰ τῆς θησαυρίσεως πλούτου καὶ γνώσεων καὶ διὰ τῆς διαδόσεως αὐτῶν καθ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς Ἀνατολῆς, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς νοημοσύνης καὶ ἱκανότητός σας καθ' ὅλους τοὺς παντοειδεῖς καὶ πλουσιωτάτους κεκρυμμένους θησαυροὺς αὐτῆς· ἵνα δὲ καταστήσωμεν σαφέστερον τὸν ἰσχυρισμὸν μας τοῦτον, ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μνημονεύσωμεν καὶ ἐνδὸς ἑτέρου παραδείγματος. Πρὸ δέκα μόλις ἐτῶν προσεκληθήμεν νὰ θεραπεύσωμεν ἐνταῦθα

νέον, στερούμενον τότε καὶ ὀλιγίστων λεπτῶν, ἵνα ἀγοράσῃ καταπλάσματα. Ἐκτοτε δὲ δὲν εἶδομεν πλέον αὐτόν. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ὅτε τελευταῖον ἐπινόμεν τὸ πικρότατον ποτήριον τῆς ἐξορίας ἐν Σμύρνῃ καὶ ἀπειλούμεθα νὰ ἐκδιωχθῶμεν καὶ ἐκείθεν τῇ αἰτήσῃ τοῦ Ὁθωνος, παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς ἀνὴρ ἀρίστης ἀνατροφῆς καὶ ἐπιμελῶς ἐνδεδυμένος, μᾶς σφίγγει τὴν χεῖρα, μᾶς παρηγορεῖ, μᾶς ὑπόσχεται πᾶσαν συνδρομὴν καὶ πᾶσαν προσασίαν, ἐὰν συγκατετιθέμεθα ν' ἀπέλθωμεν οἰκοθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἀνατολῆς, ὅπου οὗτος ἦτο παντοδύναμος, πρὶν εἰ πεμφθῶμεν ὡς ἠπειλούμεθα διὰ τῆς βίας εἰς τὰ Ἰκόνιον. Εὐχαριστήσαντες τὸν ἄνδρα, ἠθελήσαμεν νὰ μάθωμεν τὰ περὶ αὐτοῦ μετ' ἀνεκλαλήτου δὲ χαρᾶς ἐμάθαμεν, ὅτι οὗτος ἦτο ὁ νέος, ὃν πρὸ δεκαετίας ἐθεραπεύσαμεν' ἐγκαταλείψας ἔκτοτε τὰς Ἀθήνας, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας, τὸ μὲν πρῶτον ὡς ὑπηρέτης μικροῦ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἐμπορίου· διὰ δὲ τῆς νοημοσύνης του καὶ τῆς ικανότητός του προήχθη εἰς τασοῦτον, ὥστε ὑπάνδρευσεν ἐνταῦθα δύο ἀδελφάς, ἐξεπαίδευσεν δύο ἀδελφούς, κατέστη πλούσιος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ σχεδὸν παντοδύναμος ἐν περιφερείᾳ τινὶ ἴσῃ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος· δι' αὐτοῦ διορίζονται καὶ παύονται κατὰ τὴν περιφέρειαν ἐκείνην ἅπασαι αἱ ἐπιτόπιαὶ Τουρκικαὶ ἀρχαί. Εὐκόλως λοιπὸν ἐννοεῖται, ὅτι ὁ χρηστὸς οὗτος συμπολίτης ἡμῶν πραγματικῶς ἠδύνατο καὶ νὰ μᾶς συνδράμῃ καὶ νὰ μᾶς προστατεύσῃ παρὰ τοῖς Τούρκοις, ἐναντίον πάσης καθ' ἡμῶν ἀπαιτήσεως τῆς πεσοῦσης δυναστείας. Ἀλλὰ τίνα ἀνάγκην ἔχομεν πολλῶν πρὸς τοῦτο παραδειγμάτων; τίς μὴ εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπάλληλιν δὲν ἠδυνήθη νὰ δημιουργήσῃ εἴτε ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος εἴτε ἐκτὸς αὐτῆς ἂν οὐχὶ εὐρὺ στάδιον, τοῦλάχιστον ὅμως ἱκανὸν πόρον ζωῆς; ἢ τίς ἐξελθὼν τῆς ὑπάλληλίας καὶ μὴ καταδεχθεὶς νὰ κρούσῃ τὰς θύρας τῶν ὑπουργῶν πρὸς τὴν εἰς αὐτὴν ἐπάνοδον ἀπωλέσθῃ; Εἶναι σμικρὸν ἄρά γε τὸ παράδειγμα τοῦ μακαρίτου Βέλίου, δὲν εἶναι ἐκπληκτικὰ τὰ παραδείγματα πολλῶν ἄλλων, τοὺς ὁποῖους δὲν ἔχομεν τὴν ἄδειαν νὰ ὀνομάσωμεν, ἀλλὰ πᾶς τις δύναται νὰ μαντεύσῃ, καὶ οἵτινες ὡς ὑπάλληλοι μὲν ἄλλοτε, καίτοι μεγάλας κατέχοντες θέσεις, μόλις ὅμως ἀπέζων' ὡς πολῖται δὲ ἀνεξάιτητα σήμερον εὐδαιμονοῦσιν; Καὶ ἤθελε δυνηθῇ ἄρά γε ὁ ἐντιμότατος δικηγόρος κύριος Χ. Ζῶτος νὰ γείνη ὡς ὑπάλληλος τοιοῦτος, οἷος κατέστη σήμερον ὡς πολῖτης;

Ἀλλ' ὅταν δὲν γίνωσιν ὑπάλληλοι οἱ σπουδάζοντες ἐν τῷ

Πανεπιστημίῳ νέοι, τίνες θὰ καθέξωσι τὴν ὑπαλληλίαν, ἢ ὑπὸ τίνων θὰ διοικῆται εἰς τὸ μέλλον τὸ Κράτος; Οὔτε ὑπὸ ἀμαθῶν ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σπουδασάντων Ἑλλήνων πρέπει νὰ διοικῆται τὸ Κράτος, οὔτε ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τοῖς γυμνασίοις σπουδάζοντες πρέπει νὰ γίνωνται ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν τῶν ὑπάλληλοι. Ὁ ὑπάλληλος, ἵνα εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, πρέπει αὐτὴ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην τούτου μάλλον ἢ οὗτος ἐκείνης. Ἐν ἄλλαις δηλαδὴ λέξεσιν ὁ ὑπάλληλος πρὶν λάβει τὸν ἐπίσημον διορισμὸν του, πρέπει νὰ προπαρασκευασθῇ εἰς τοσοῦτον, ὥστε νὰ κατασταθῇ ἀναγκαῖος· τότε δὲ μόνον δύναται νὰ ἐλπίσῃ πρόοδον, καὶ τότε μόνον δὲν πρέπει νὰ φοβῆται οὔτε τὴν ἐκ δυσμενείας τοῦ ὑπουργοῦ παῦσιν του, οὔτε καὶ αὐτὴν τὴν ἔνεκα πολιτικῶν μεταβολῶν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀπομάκρυνσίν του· ἀλλὰ πῶς δύναται τις νὰ προπαρασκευασθῇ διὰ τὴν ὑπαλληλίαν; Πᾶς τις ὀφείλει νὰ προπαρασκευασθῇ πρότερον διὰ τὴν κοινωνίαν, τούτέστι πρὶν τις δυνήθῃ νὰ εἰπῇ «*Εἶμαι ἱκανὸς νὰ διοικήσω διὰ τῆς ὑπαλληλίας ἄλλους*» πρέπει νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι εἶναι ἱκανὸς νὰ διοικήσῃ διὰ τῆς ἱκανότητός του ἑαυτόν. Ἐκαστος λοιπὸν σπουδάζων, ἄς ἐπαλεῖφῃται διὰ τὸν ἀγῶνα τούτου· ἡ κοινωνία εἶναι ἄρκετὰ νοήμων καὶ ὀξυδερκής, ὥστε ν' ἀνακαλύπτῃ ἐκάστου τὴν ἱκανότητα καὶ ν' ἀμείβῃ ἀναλόγως αὐτῆς· τίς ποτὲ ἐφρόντισε νὰ σπουδάσῃ καλῶς καὶ νὰ παρέξῃ δείγματα τῆς ἱκανότητός του καὶ δὲν εὔρεν εὐρὺ στάδιον ἐν τῇ κοινωνίᾳ; Πρῶτον δὲ δείγμα τῆς ἱκανότητος ἐκαστοῦ εἶναι ἡ ἐπιμέλεια τοῦ ἔργου, ὅπερ ἐξελέξατο, ἵνα μετέλθῃ· δεύτερον δὲ ἡ τιμιότης· καὶ τρίτον, ἡ ἐν αὐτῷ ἐπιμονὴ καὶ ἡ διὰ παντός τρόπου καλλιέργεια· τίς ποτὲ ἐπεμελήθη τὰ ἔργα του καὶ ἀπέτυχε; τίς ποτὲ ἐπέμεινεν ἐν αὐτοῖς τιμίως καὶ δὲν ἠυδοκίμησεν ἢ μάλιστα δὲν προήχθη πέραν τῶν προσδοκίων του; ἄς μὴ ἀμφιβάλλῃ λοιπὸν ὁ μὲν τὴν νομικὴν σπουδάσας, π. χ. ὅτι εἰς οἵανδήποτε ἐπιχείρησιν καὶ ἂν ἀπασχολήσῃ τὰς γνώσεις του τιμίως καὶ ἐπιμελῶς, θὰ εὔρῃ εὐρὺ στάδιον καὶ ἱκανότατον πόρον ζωῆς· ὁ δὲ φιλόλογος, ὅτι ὅπου θέποτε καὶ ἂν ἀπέλθῃ, ἵνα διδάξῃ, ἡ κοινωνία θὰ τὸν δεχθῇ μὲ τὰς ἀγκάλας ἀνοικτάς· ὁ δὲ ἱατρός, ὅτι πανταχοῦ τοῦ κόσμου θὰ εὔρῃ εὐρύτατον στάδιον πλούτου καὶ δόξης· καὶ ὁ θεολόγος, εἰς τὴν ἐπαγγελίαν του, ὅτι πανταχοῦ θὰ διατραφῇ, διότι πανταχοῦ τοῦ κόσμου προσβέβηται ὡς ἀξίωμα, ὅτι οἱ ἐν τῷ ναῷ ὑπηρετοῦντες ἐκ τοῦ ναοῦ τραφῇσονται.

Μεγάλως δὲ συντελεῖ εἰς τὴν προαγωγὴν ἐκάστου καὶ ἡ φροντίς τοῦ νὰ παρέχῃ εἰς τὴν κοινωνίαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ ψηλαφητὰ τινὰ δείγματα τῆς εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἐπιμονῆς καὶ ἐπιδόσεως· παρέχει δὲ ταῦτα διὰ τῆς δημοσιεύσεως πρωτοτύπων πραγματειῶν ἢ μεταφράσεων ἢ σκέψεων ἢ καὶ ἀπλῶς παρατηρήσεων περὶ τὴν ἐπιστήμην ἢ περὶ τὸ ἔργον, ἅπερ ἐπαγγέλλεται ἢ μέλλει νὰ ἐπαγγελθῇ· καὶ ὁ μὲν ἱατρός, ὁ δικηγόρος καὶ ὁ φιλόλογος δύνανται ν' ἀνοίξωσιν εὐρύτατον πρὸς τοῦτο στάδιον διὰ τῆς δημοσιογραφίας· ὁ δὲ θεολόγος καὶ διὰ τοῦ ἁμβωνος· ἀλλ' ἐνταῦθα δύναται τις νὰ προτείνῃ τὸν ἐξ ἧς ἰσχυρισμὸν, ὅτι δηλαδὴ ἅπαν τὸ ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι στάδιον τῆς ὑπαλληλίας θὰ ἐγκαταλειφθῇ ὥσπερ καὶ ἄχρι τοῦδε εἰς τοὺς ἁμαθεῖς καὶ εἰς τοὺς ὀκνηροὺς, ὥστε καὶ τοῦ λοιποῦ ἡ ὑπαλληλία τοῦ κράτους κατὰ τοῦτο μόνον θὰ διαφέρῃ τῆς ἐπὶ Ὄθωνος, ὅτι δηλ. ἐπ' αὐτοῦ μὲν πανταχοῦ τοῦ Κράτους ἦτο ὀργανισμένη κατασκοπεία, καὶ ἅμα δι' αὐτῆς ἀνεκαλύπτετο ὅτι ἔζη ἐν τινι γωνίᾳ τῆς γῆς ἁμαθής τις, ὀκνηρὸς, καταχραστὴς ἀτέμιος ἢ κόλαξ ἀμέσως προσελαμβάνετο ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ καὶ προήγετο ἐν αὐτῇ, τοῦ λοιποῦ δὲ οἱ τοιοῦτοι καὶ πάλιν θὰ κατέβωσιν ἐξ ἀνάγκης τὰς θέσεις, διότι τοὺς ἱκανοὺς τοὺς τιμίους καὶ τοὺς ἐναρέτους συμβουλευόμεν ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς ἕτερα ἔργα.

Ἀπαγε τῆς βλασφημίας νὰ εὐχθῶμεν ἡμεῖς τοιαύτην τινὰ ποιότητα τῆς ὑπαλληλίας καὶ μετὰ τὴν ἐνδοξὸν Ὀκτωβριανὴν ἐπανάστασιν· ἀλλ' ὅσω ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι τὸ Κράτος, ἵνα διοικηθῇ καλῶς καὶ εὐδαιμονήσῃ ἔχει ἀνάγκην ἱκανῶν καὶ τιμίων ὑπαλλήλων, τοσοῦτω βέβαιον εἶναι ἐπίσης, ὅτι οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι οὔτε αὐτοσχεδίως γίνονται οὔτε ὡς μάνητες φύονται. ὁ θέλων νὰ γείνῃ ὑπάλληλος, ἵνα εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, καὶ ὑπηρετήσῃ ἐπιτυχῶς τὴν πατρίδα πρῶτον μὲν πρέπει νὰ κάμῃ ἐντελὲς διζύγιον μὲ τὰ ἴδια ἑαυτοῦ συμφέροντα, διότι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον α οὐ δύναται τις δυοὶ Κυρίους δουλεύειν Θεῷ καὶ μαμωνᾷ· δεύτερον δὲ πρέπει νὰ σκεφθῇ ὠρίμως, ἂν δύναται νὰ ζήσῃ ἐκ μόνου τοῦ μισθορίου, ἢ καὶ ἐκ τῶν βεβαίων εἰσοδημάτων τῆς τυχόν ὑπαρχούσης περιουσίας του· τρίτον πρέπει νὰ λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν ἀνήκῃ εἰς ἑαυτὸν, οὔτε εἰς τὴν περιουσίαν του, ἀλλὰ καθὼς ὁ ἑμμισθος ὑπηρετῆς ἰδιωτικοῦ τινος καταστήματος εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐργάζεται ἐν ἀνάγκῃ νυχθημερὸν μόνον διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ καταστήματος, οὕτω καὶ ὁ ὑπάλληλος, ἐὰν

ἦναι τίμιος ἄνθρωπος, εἶναι ὑποχρεωμένος ν' ἀνήκη μόνον εἰς τὴν πατρίδα καὶ νὰ ἐργάζεται ἀδιαλείπτως μόνον ὑπὲρ τῆς ὑπηρεσίας του. Πᾶν ὅτι πλὴν τούτου ἤθελε πράξει, εἶναι κατάχρησις ἢ κλοπὴ τῆς ικανότητος καὶ τοῦ χρόνου τοῦ ὑπαλλήλου, ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑπαλλήλου γενομένη πρὸς βλάβην τῆς ὑπηρεσίας του καὶ οὐδεὶς τίμιος ἄνθρωπος καταδέχεται νὰ καταχρασθῇ ἢ νὰ κλέψῃ οὔτε τὴν ικανότητά του οὔτε τὸν χρόνον του, διότι αὐτὰ ταῦτα ἐπώλησεν εἰς τὴν πατρίδα ἀντὶ τοῦ μισθορίου τοῦ ὑπαλλήλου. Κατὰ τέταρτον δὲ λόγον ὁ ὑπάλληλος πρέπει νὰ κατέχῃ καλῶς τὸ ἔργον, ὅπερ ζητεῖ νὰ μετέλθῃ.

Ἄλλ' ἐνταῦθα ὑπάρχει ὁ μεγαλείτερος σκόπελος, κατ' ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐναυάγισαν ἄχρι τοῦδε τὰ τιμαλφέστερα συμφέροντα τῆς πατρίδος. Ὅτε οἱ Ἕλληνες εἶδον ὡς προηγούμενως εἴπομεν, ξένους τινὰς πάντῃ ἀθαλασσώτους νὰ μετασχηματισθῶσιν ἐν Ἑλλάδι εἰς ἀξιωματικούς τοῦ ναυτικοῦ καὶ μεθύσους ξυλοσχίτας νὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς διοικητάς, δίκαιον εἶχον βεβαίως νὰ σκανδαλισθῶσι καὶ νὰ αἰτήσωσι καὶ οὗτοι μεγαλείτερα τῆς ικανότητος καὶ τῶν γνώσεών των ἀξιώματα· καὶ μέχρι μὲν τίνος τὸ κακὸν τοῦτο ἦτο περιορισμένον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀφοῦ ὅμως ἡ πεσοῦσα δυναστεία πρὸς ἐξευτελισμὸν τῆς ὑπαλληλίας προήγαγεν εἰς τὰς ἀνωτάτας θέσεις ἀνθρώπους καὶ πάντῃ ἀνηκάνους καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἀγραμμάτους, ἀφ' οὗ κατήντησε νὰ διορίζῃ δεσμοφύλακας αὐτοὺς τούτους τοὺς ἄλλοτε καταδικασθέντας ἐπὶ ληστεία, ἀφ' οὗ ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ὑπέρτατον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἀξίωμα καὶ ἀνδρας ἀμαθεστάτους, οὐδεμίαν γλῶσσαν καὶ οὐδεμίαν ἐπιστήμην κατέχοντας, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀγραμμάτους διώρισεν ὑπουργοὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀφ' οὗ πολλοὺς οἰνόφυλας καὶ οὐκ ὀλίγους φρενοβλαβεῖς διώριζε καὶ Νομάρχας καὶ Ἐπάρχους, ἵνα διοικήσωσι καὶ μορφώσωσι λαοὺς, ἀφ' οὗ λέγομεν ἐγένοντο ταῦτα, τὸ κακὸν τῆς ὑπαλληλιομανίας ἐπολλαπλασιάσθη ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπὶ τῆς πτώσεως τῆς δυναστείας ἐκείνης ὀλίγιστοι ὑπῆρχον οἱ μὴ νομίζοντες ἑαυτοὺς ικανοὺς νὰ γίνωσι καὶ ὑπουργοὶ ἢ τοῦλάχιστον νομάρχαι· ἀλλὰ τοιαύτη τις πρέπει νὰ ᾖ καὶ τοῦ λοιποῦ ἡ ὑπαλληλία; ἢ τί νὰ κάνωμεν τοὺς ἄχρι τοῦδε διορισθέντας;

Οὐδεὶς νόμος καὶ οὐδεμία ὑποχρέωσις βιάζει τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος σήμερον νὰ διατηρῇ ἐν τῇ ὑπαλληλίᾳ τοὺς κηφήνας, τοὺς ὀκνηροὺς, τοὺς διεφθαρμένους καὶ τοὺς ἀτίμους ὑπαλ-

λήλους, οἷτινες ἐπίτηδες διωρίζοντο ἄλλοτε, ἵνα ἐξευτελισθῇ ἡ ὑπαλλήλια καὶ ἵνα καταδειχθῇ τὸ ἔθνος ἀνίκανον συνταγματικοῦ πολιτεύματος.

Ἐκ τούτων ἄς διατηρήσῃ ἡ Κυβέρνησις μόνον τοὺς ὀλιγώτερον κακοὺς, τοὺς δὲ λοιποὺς ἄς τοὺς ἀποπέμψῃ ἄνευ δισταγμοῦ· ἄς ὀρίσῃ δὲ ἔπειτα τὰ προσόντα πάντων ἐν γένει τῶν ὑπαλλήλων, ἄς προκαλέσῃ νόμον, καθ' ὃν νὰ διαταχθῇ σαφῶς, ὅτι οὐδείς, μὴ ἔχων τὰ δεῖνα προσόντα, δύναται ποτὲ νὰ γείνῃ ὑπάλληλος.

Πρῶτον δὲ ἀναντιρρόητως προσὸν εἶναι ἡ γραμματοσύνη· καὶ διὰ μὲν τοὺς δευτέρας καὶ τρίτης τάξεως ὑπαλλήλους· ἀρκοῦσι κατὰ τοῦτο τὰ ἀπολυτήρια γυμνασίων ἢ τοῦλάχιστον σχολαρχεῖων· διὰ δὲ τοὺς ἀνωτέρας τάξεως ὑπαλλήλους εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα τὰ διπλώματα τοῦ Πανεπιστημίου· ἐνταῦθα δὲ μία μόνη ἐξαίρεσις πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τινι ἔτη. Ἐπειδὴ οἱ μὲν ἔχοντες διπλώματα ἐνδέχεται νὰ στερῶνται διοικητικῆς πεύρας, οἱ δὲ ἔχοντες αὐτὴν ἐνδέχεται νὰ στερῶνται διπλωμάτων, διὰ τοῦτο ἐξαιρετικῶς ἄς ἐπιτραπῇ ἐπὶ δέκα ἔτη ἀκόμη νὰ διορίζωνται εἰς τὰς ἀνωτέρω τοῦ Κράτους θέσεις, μόνον ὑπουργοὶ καὶ Νομάρχαι καὶ οἱ στερούμενοι διπλωμάτων, ἀλλ' ἔχοντες ἀδιαφειλονείκητον διοικητικὴν ικανότητα. Δεύτερον προσὸν εἶναι ἡ τριβὴ καὶ ἡ πείρα, ἡ ἀποκτωμένη μόνον διὰ τῆς ἱεραρχίας· ἄς νομοθετηθῇ λοιπὸν ὅτι οὐδείς δύναται νὰ προαχθῇ εἰς ἀνωτέραν τινα θέσιν ὑπαλλήλου, ἂν μὴ διέτριψε εἰς τὴν ἀμέσως κατωτέραν. Τρίτον προσὸν τοῦ ὑπαλλήλου ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ᾖ καὶ ἀνεξαρτησία τις καταστάσεως, ἐπειδὴ αἱ ἐκ τοῦ μισθοῦ τοῦ ὑπαλλήλου ἀποδοχαὶ πρὸς ἄνετον βίον εἶναι ἀνεπαρκέσταται. Οὐδείς λοιπὸν πάντῃ ἄπορος νὰ διορίζηται ὑπάλληλος. Ἐν ἐκάστῳ δὲ ὑπουργείῳ νὰ σχηματισθῶσι πρακτικὰ τινα γραφεῖα, ἐν οἷς νὰ ἐργάζωνται ἀμίσθως ἐπὶ τινα χρόνον οἱ ἐπιμέμενοι νὰ διορισθῶσιν ὑπάλληλοι· μετὰ δὲ τὴν θητεῖαν νὰ ἐξετάζωνται ὑπὸ εἰδικῆς ἀφ' ἐκάστου κλάδου ἐπιτροπῆς, καὶ τότε μόνον νὰ δύνανται νὰ διορίζωνται ὑπάλληλοι, ὅταν φέρωσιν ἀποδεικτικὰ γραμματοσύνης, θητείας, καὶ εὐδοκίμησεως εἰς τὰς ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς γενομένας ἐξετάσεις.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν σεβάσμιός τι· καθηγητῆς μᾶς ἔδωκεν οὐσιωδεστάτας περὶ τούτου πληροφορίας, ὅτι δηλαδὴ πρὸ τοῦ διορισμοῦ ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῶν προσόντων τῶν διδασκάλων τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔβριθεν ἀνθρώπων ἁ-

ξιοούντων νὰ διορισθῶσι διδάσκαλοι· τοσοῦτον δὲ μέγας ἦτο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τότε, ὥστε πᾶς, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς ἕτερον ἐπιτήδευμα, ἤξιον νὰ διορισθῇ διδάσκαλος· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ παραπόνων ἡ Κυβέρνησις ἐδέησε νὰ σχηματίσῃ ἐπιτροπὴν, ἵνα ἐξετάζῃ τούτους· μόλις δὲ διορισθείσης τῆς ἐπιτροπῆς, καίτοι αὐξανομένου ἐκάστοτε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σπουδάζοντων, οὐχ ἦττον ὁμοῦς ἡλαττώθη οὐσιωδέστατα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαιτούντων διδασκαλικὰς ἑδρας.

Καὶ ταῦτα μὲν πρέπει νὰ πράξῃ ἡ Κυβέρνησις, ἵνα ἐλαττωθῇ τὸ κακὸν τῆς ὑπαλληλιομανίας· ἀλλ', ἵνα σχηματισθῶσι καλοὶ ὑπάλληλοι, πρέπει νὰ γίνωσι καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πρῶτον πάντων πρέπει ν' αὐξήσῃ ὁ μισθὸς τῶν ὑπαλλήλων, ἀναλόγως τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. Φρονοῦμεν δὲ ἀδιστακτικῶς, ὅτι ἂν παυθῶσιν οἱ περιττοί, τότε οἱ μείναντες χρήσιμοι δύνανται νὰ λαμβάνωσιν, ἂν οὐχὶ τὸ διπλάσιον τοῦ σημερινοῦ μισθορίου αὐτῶν, τοῦλάχιστον ὁμοῦς πεντήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν πλείοτερον τούτου, χωρὶς νὰ ἐπιβαρυνθῇ μὲ μεγαλειτέραν δαπάνην τὸ κράτος· συνάμα δὲ πρέπει ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἐκ τῶν ἀνικάνων καὶ περιττῶν, ἅπαντες ὅσοι θὰ μείνωσι νὰ κηρυχθῶσιν ισόβιοι καὶ ἀμετάθετοι, καὶ μόνον διὰ τῆς προαγωγῆς αὐτῶν ἢ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως νὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ μεταθέτῃ ἢ νὰ παύῃ καὶ τούτους· νὰ νομοθετηθῇ δ' ἐπίσης, ὅτι καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων ὑπαλλήλων οὐδεὶς νὰ παύηται ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ τοῦλάχιστον ἄλλης ἡτιολογημένης αἰτήσεως τῆς ἀμέσως προϊσταμένης αὐτοῦ ἀρχῆς· ἡ δ' αἴτησις αὕτη νὰ πέμπηται ἱεραρχικῶς εἰς τὸν ὑπουργόν· οὗτος δὲ νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὴν εἰς ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἐκ τριῶν ἀνωτέρων τοῦ ὑπουργείου τοῦ ὑπαλλήλων· ὅταν δὲ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εὕρῃ ἰσχυροὺς τοὺς λόγους τῆς προτεινούσης τὴν παῦσιν τοῦ ὑποδεεστέρου αὐτῆς ὑπαλλήλου ἀρχῆς, τότε νὰ προσκαλῇ καὶ τοῦτον εἰς ἀπολογίαν, καὶ νὰ ἐκδίδῃ μετὰ ταῦτα ἀπόφασιν ἡτιολογημένην καὶ ὑποκειμένην εἰς ἔφεσιν μὲν ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ, εἰς ἀναίρεσιν δὲ ἀμετάκλητον ἐνώπιον τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου· μόνον κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ὁ ὑπάλληλος κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας τῆς τε προϊσταμένης αὐτοῦ ἀρχῆς καὶ τοῦ ὑπουργοῦ.

Ἄμα δὲ κενωθείσης θέσεώς τινος, εἴτε ἕνεκα παύσεως κατ'

ἓνα τῶν μνημονευθέντων τρόπων, εἴτε ἕνεκα θανάτου, πρὸς πλήρωσιν αὐτῆς νὰ γίνηται συναγωνισμὸς ἐνώπιον τριῶν προϋσταμένων ὑπαλλήλων, οἵτινες πλὴν τῶν ἄλλων γενικῶν προσόντων, τὰ ὅποια ἀφεύκτως πρέπει νὰ ἔχῃ ἕκαστος ὑπάλληλος, πρέπει νὰ προτιμῶσι καὶ τὴν ἱκανότητα ἢ τὴν πείραν εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν κλάδον, εἰς ὃν πρόκειται νὰ διορισθῇ ἢ νὰ προαχθῇ ὁ ὑποψήφιος· ἡ δὲ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης νὰ ᾖναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

Μόνον δὲ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον θὰ μορφωθῶσιν ἱκανοὶ καὶ τίμιοι ὑπάλληλοι· μόνον κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, θὰ ἀπαλλαγῶσι καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἀηδεστάτων ἀπαιτήσεων βουλευτῶν, ἢ ἄλλων ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, οἵτινες ὡς ἐν τῶν οὐσιωδεστέραν ἑαυτῶν καθηκόντων ἐθεώρουν ἄχρη τοῦδε τὸ νὰ ἀναιδοκαταβαίνωσι τὰς κλίμακας τῶν ὑπουργείων καὶ ν' ἀπαιτῶσι διορισμοὺς καὶ παύσεις ἢ μεταθέσεις ὑπαλλήλων, τῶν ὁποίων ἡ τύχη πολλάκις ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς διαθέσεως γυναικὸς τινος. Καὶ γινώσκομεν οὐκ ὀλίγας κυρίας ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, αἵτινες ὡς ἴδιον ἑαυτῶν ἔργον θεωροῦσι τὸ νὰ προκαλῶσι διορισμοὺς ἢ παύσεις ὑπαλλήλων, τινὲς μάλιστα τούτων εὗρισκον ἰσχυρωτέραν προστασίαν ἢ καταδιωγμοὺς παρὰ τῷ γυναικείῳ φύλλῳ ἢ παρὰ τοῖς ἀνδράσι· μόνον κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον τέλος καὶ οἱ ὑπάλληλοι δύνανται νὰ ἐξασφαλίσθωσι κατὰ πάσης τοπικῆς κατ' αὐτῶν ἐπιδράσεως, ὅταν ἐξασκήσωσι τιμίως καὶ αὐστηρῶς τὰ καθήκοντά των.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν παραπόνων, τὰ ὅποια ἠκούσαμεν ποτε παρὰ τινος βουλευτοῦ κατὰ ὑπαλλήλου τινος, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ βουλευτοῦ διαμένοντος, ἦτο καὶ ἡ ἐξῆς, ὅτι δηλαδή ὁ ὑπάλληλος οὗτος ἐξεβίαζε τὸν βουλευτὴν νὰ πληρώσῃ τὰ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὀφειλόμενα πολλὰ χρεῖα του· καὶ ὁ μὲν ὑπουργὸς ἔχων ἀνάγκην τῆς ψήφου τοῦ βουλευτοῦ, μετέθεσε τὸν ὑπάλληλον, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ταμεῖον στερεῖται ἄχρι τῆς σήμερον τῆς ὀφειλῆς τοῦ βουλευτοῦ καὶ ὁ ὑπάλληλος ἀμφιβάλλομεν ἂν ἐτόλμησε νὰ καταδιώξῃ πλέον ἕτερον ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου βουλευτὴν, ἢ φίλον ἢ συγγενῇ ἢ κομματάρχην αὐτοῦ· ἐντεῦθεν δὲ προέκυψεν ὁ ἐξευτελισμὸς πολλῶν ὑπαλλήλων καὶ τὸ μέγα καὶ τεράστιον ποσὸν τῶν καθυστερήσεων τοῦ δημοσίου ταμείου· ἐντεῦθεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προέκυπτε καὶ ἡ ἀέναος κίνησις τῶν ὑπαλλήλων διὰ τῆς μεταθέσεως αὐτῶν ἀπὸ

τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ Κράτους εἰς ἕτερον· ἐντεῦθεν τέλος προέκυψε καὶ ἕτερόν τι μέγα καὶ δυσδιόρθωτον κακόν, τὸ ἐξῆς.

Μόλις βουλευτῆς τις ἢ κοντσαμπασίσκος ἔβλεπον, ὅτι ὑπάλληλος τις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του δὲν εἶναι κατὰ τὴν κοινὴν παρομίαν « τοῦ χειριοῦ του ἀνθρώπου » τουτέστι δὲν ἀφίνει αὐτὸν νὰ καταπιέξῃ τὸν λαόν, νὰ ἄγῃ καὶ φέρῃ αὐτὸν κατὰ τὰς ὁρέξεις του, μόλις, λέγομεν, κοντσαμπασίσκος τις ἔβλεπεν, ὅτι ὁ ἐν ἐπαρχίᾳ του ὑπάλληλος δὲν εἶναι τοῦ χειριοῦ του ἀνθρώπου, καὶ ἀμέσως προὔκάλει τὴν παῦσιν καὶ τὴν μετάθεσιν αὐτοῦ· καὶ οὗτος μὲν διὰ νὰ μὴ πάθῃ καὶ πάλιν τὰ ὅμοια ἐν τῇ ἑτέρᾳ ἐπαρχίᾳ, ἐφιλοτιμεῖτο νὰ περιποιῇται τὸν τοῦ τόπου ἐκείνου γκοντσαμπασίσκον, ὁ δὲ λαὸς τῆς τε πρώτης καὶ τῆς δευτέρας ἐπαρχίας βλέπων, ὅτι οἱ γκοντσαμπασίσκοι εἶναι ἰσχυροὶ καὶ μεταθέτουσιν ἢ παύουσιν ὑπαλλήλους, περιεφρόνουν, σὺν τοῖς ὑπαλλήλοις, καὶ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους δὲν ἐδύναντο οὗτοι νὰ ἐφαρμώσωσι κατὰ τῶν ἀπειθούντων, κωλυόμενοι ὑπὸ τῶν γκοντσαμπασίσκων ἢ φοβούμενοι παῦσιν ἢ μετάθεσιν· ἐντεῦθεν ἐγεννήθησαν αἱ λεγόμεναι τεράστια ἐπιτόπια ἐπιρροαὶ τινῶν, τοὺς ὁποίους μετεσχημάτισε διὰ τῆς ἀνοητίας τῆς ἰσχυροῦς αὐτῇ ἡ ἰδία ἐξουσία, ἣτις ἔπειτα τοὺς ἐφοβεῖτο· ὥ πόσοι ἐκ τῶν φαινομένων σήμερον ἰσχυρῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις θέλουσι μηδενισθῇ, ἅμα διοργανισθῇ ἡ ὑπαλληλία καὶ λάβουσιν οἱ νόμοι τὴν δέουσαν ἰσχύν των· ὀλίγιστοι ἀπέκτησαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἰσχὺν διὰ τῶν ἀρετῶν, διότι ὀλίγιστοι δυστυχῶς ἠξιώθησαν ἄχρι τοῦδε πολιτικῆς ἀνατροφῆς, καὶ ἔτι ὀλιγώτεροι γινώσκουσιν ἢ θέλουσι νὰ πολιτεύωνται ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν διὰ τρόπου τοιοῦτου, ὥστε οὗτοι μὲν νὰ κατασταθῶσιν ἀληθεῖς προστάται τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ των λαῶν, ἡ δὲ παρ' αὐτοῖς ἰσχύς των νὰ ᾔῃ ἀκαταδάμαστος. Γινώσκομεν γκοντσαμπασίσκον, ὅστις, μὴ δυνηθεὶς νὰ μεταθέσῃ ὑπάλληλον, προστατεύοντα δικαίως καὶ ἐντὸς τοῦ νόμου τοὺς ἀντιπάλους τοῦ γκοντσαμπασίσκου, καὶ θέλων νὰ ἐμπιεύσῃ τρόμον εἰς αὐτούς, ἐνήργησε τὴν διὰ νυκτὸς ἐκφύτευσιν τῶν ἀμπέλων καὶ τὴν ἐκτομὴν τῶν ἐλαιοδένδρων αὐτῶν. Γινώσκομεν ἄλλον, ὅστις ὡς ἐν τῶν μεγαλειτέρων εἰσοδημάτων του θεώρει τὴν δημοπρασίαν τῆς βουλευτικῆς θέσεως εἰς ἄλλους, οἵτινες, οὐδεμίαν ἔχοντες ὑπόληψιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ των, δὲν ἐδύναντο νὰ μεταχειρισθῶσιν καὶ ὅσα μέσα μετεχειρίζετο ὁ γκοντσαμπασίσκος, οὐχὶ μόνον ἵνα ἐκλεχθῇ οὗτος βουλευτῆς, ἀλλ' ἵνα ἐπιβάλλῃ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του ὡς βουλευτῆς τοὺς πλειοδοτοῦντας εἰς αὐτόν· ὥ πόσοι ἄρ' αὖ γε

δὲν εἰσῆλθον καὶ εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν δυνάμει τῶν ἀνηθικῶν καὶ αἰσχροῶν τούτων μέσων, πόσοι ἄρά γε, καίτοι ἀνεμφίλεκτον ἔχοντες ὑπόληψιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ των, καὶ ἀδιαφιλονείκητα δικαιώματα εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, ἀπεκλείσθησαν ὅμως αὐτῶν μόνον καὶ μόνον, διότι ἐπωλήθησαν αἱ θέσεις αὐτῶν εἰς ἄλλους. Καὶ εἶναι ἄρά γε ὀλίγα τὰ παραδείγματα τῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες καὶ σήμερον ἔτι χρησιμεύουσιν ὡς ὄργανα τῶν κατ' ἐπαρχίας γκοντσαμπασίσκων μόνον καὶ μόνον διότι φοβοῦνται τὴν ἐκ τῆς δυσμενείας αὐτῶν μετάθεσιν ἢ παῦσιν; Καὶ ὀλίγοι ἄρά γε γκοντσαμπασίσκοι ἐσχημάτισαν κολοσιαίαν κτηματικὴν περιουσίαν ἐκ τῆς ληστεύσεως τῶν δημοσίων κτημάτων, τὴν ὁποίαν ἐξήσκουν καὶ ἐξασκοῦσιν ἔτι καὶ σήμερον συνειννοούμενοι ἢ καὶ συντροφεύοντες μετὰ τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων; Τί ἐγέναν τὰ τουρκικὰ κοιμητήρια διαφόρων κεντρικῶν πόλεων τοῦ Κράτους; δὲν κατεπλακώθησαν ἄρά γε πολλὰ ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τῶν γκοντσαμπασίσκων, καὶ ἐπωλήθησαν ἔπειτα ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ὡς οἰκόπεδά των; Ἀλλὰ ποίαν ἀνάγκην ἔχομεν πολλῶν πρὸς ἀπόδειξιν τούτου παραδειγμάτων; διὰ τίνων ἠθικῶν μέσων ἀπέκτησαν καὶ ἐξασκοῦσιν ἔτι τὴν ἐπιβρόχην των πολλοὶ γκοντσαμπασίσκοι; ἢ διὰ τί τρέμουν πολλοὶ ὑπαλλήλσκοι μὴ δυσαρεστήσωσιν αὐτούς; ἢ διὰ τί ἅπαντες σχεδὸν οἱ δῆμοι τοῦ Κράτους εὐρίσκονται εἰς ἐλεεινοτάτην κατάστασιν; ἢ διὰ τί μόνον οἱ δῆμοι Σύρου καὶ Πειραιῶς προώδευσαν καὶ εὐεκτοῦσι; εἶναι ἄρά γε πλουσιώτεροι οἱ δῆμοι οὗτοι τοῦ δήμου τῆς πρωτεύουσας; διὰ τί οὗτοι εὐρίσκονται ἐν χρεωκοπίᾳ; διὰ τί σπανίως ἀνακαλύπτονται καὶ ἔτι σπανιώτερον τιμωροῦνται τὰ ἐν τῇ εἰδῇ τῶν γκοντσαμπασίσκων διαπραττόμενα ἐγκλήματα τε καὶ κακουργήματα;

Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα καὶ ἀνάγκη μάλιστα κατεπείγουσα νὰ καθαιρεθῇ διὰ νόμου ἢ αὐθαιρέτῳ θελήσει τοῦ ὑπουργοῦ ἢ αἰτήσῃ τοῦ τυχόντος γκοντσαμπασίσκου παῦσις ἢ μετάθεσις καθὼς καὶ ὁ διορισμὸς τοῦ ὑπαλλήλου· ἀνάγκη ἐπίσης μεγάλη εἶναι νὰ πληροφορηθῇ ὁ ὑπάλληλος, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἐκτελεῖ τὸ καθήκον του καὶ δὲν ὑποπέσει εἰς ἀμάρτημα, οὐδένα ἔχει νὰ φοβηθῇ· ἀνάγκη ὥσαύτως εἶναι νὰ μάθῃ ὁ ὑπάλληλος ὅτι ὅσω πλειοτέραν ἀποκτήσῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἱκανότητα, τόσω θεβαιοτέραν καὶ ταχυτέραν θέλει ἀπολαύσει τὴν προαγωγὴν του, καὶ ὅτι καθὼς οὐδεμία κακὴ θέλησις δὲν θὰ δύναται οὔτε νὰ παύῃ, οὔτε νὰ μεταθέτῃ αὐτούς, οὔτε καὶ οὐδεμία ξένη τῆς ὑπηρεσίας προστασία, ὅσω ἰσχυρὰ καὶ ἂν ᾖ αὕτη, δὲν θὰ δυνηθῇ τὸ

παράπαν νὰ συντελέσῃ οὔτε εἰς τὴν διατήρησίν του οὔτε εἰς τὴν προαγωγὴν του, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀρετὴ, μόνον ἡ ἱκανότης, καὶ μόνος ὁ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ζῆλος θὰ ᾔῃαι τοῦ λοιποῦ οὐ μόνον τὰ στηρίγματα του, ἀλλὰ καὶ οἱ μόνοι προαγωγεῖς του.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐκεῖνων, οἵτινες λαμβάνουσι μισθοδοσίαν ἀνωτέραν τῆς ἑκατονταδράχμου κατὰ μῆνα, ἀλλ' οὐχ' ἤττον μεγάλη εἶναι ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ μας μάλιστα, ἡ προσερχομένη καὶ ἐκ τῶν κατωτέρας τάξεως ὑπαλλήλων ὅ πόσοι καὶ ἐκ τούτων νοσημονέστατοι καὶ ἐνεργητικώτατοι ὄντες, ἐδύναντο νὰ εὐδαιμονήσωσιν, ἴσως δὲ καὶ νὰ ὑπερπλουτήσωσι διὰ πάσης οἰας δὴ ποτε ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως; καὶ ὅμως οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι λιμώττουσι· γινώσκωμεν ἐν Ἀθῆναις ἐξωμερίτην τινὰ, ὅστις ὡς κλητὴρ μὲν ἄλλοτε τῆς Δημαρχίας ἢ τῆς Ἀστυνομίας ἐλίμωττεν, ἅμα δὲ ἀποφασίσας ν' ἀποκατασταθῇ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἔργων καὶ δυνάμεων, ἐγένετο πράγματι ἀνεξάρτητος καὶ εὐδαίμων, καὶ ἴσως σήμερον δανείζει εἰς πολλοὺς ἀνωτέρους μάλιστα τοῦ Κράτους ὑπαλλήλους τὰ πρὸς τὸ ζῆν· ἐγνωρίσαμεν ἕτερον, ὅστις καίτοι τρεῖς μὲν φέρων ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ πληγὰς, ἃς ἔπαθεν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, καὶ δύο μετὰ τὸν ἀγῶνα, ἃς ἔπαθε μαχόμενος κατὰ διαφόρων ληστανταρσιῶν, καίτοι ἐντίμως καὶ δικαίως φέρων ἐπὶ τοῦ στήθους του οὐ μόνον τὸ ἀργυροῦν τοῦ ἀγῶνος παράσημον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν σταυρὸν τοῦ σωτῆρος, καίτοι ἀρκοῦμενος ν' ἀποζῇ ἐκ τοῦ μισθαρίου τοῦ τελωνιακοῦ φύλακος ἐν τινι ἐπαρχίᾳ, ἀλλ' ὅμως ἐπαύθη τῇ αἰτήσῃ βουλευτοῦ τινος, ἵνα καθέξῃ τὴν θέσιν του ἔμπορος τις παντοπώλης, βοηθήσας τὸν βουλευτὴν ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν· καὶ ὁ μὲν παυθεὶς ἀγωνιστὴς, ἅμα ἐλθὼν εἰς Ἀθῆνας, διωρίσθη καὶ αὖθις, οὐχὶ ὅμως εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν, ἀλλ' εἰς ἐτέραν, ἣν ἐντίμως καὶ δικαίως κατεῖχεν ἕτερος ἀγωνιστής· οὗτος πάλιν διορίσθη εἰς τὴν θέσιν ἐτέρου ἀγωνιστοῦ· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἐκ τῶν δύο τούτων ἀδίκως παυθέντων καὶ εἰς ἐτέρας θέσεις διορισθέντων ἀγωνιστῶν γινώσκωμεν ὅτι ἔνεκα τῶν ἀλληλοδιαδόχων παύσεων καὶ μεταθέσεων ἀπεβίωσαν λιμώττοντες, ὁ εἰς μάλιστα ἐγκατέλιπε καὶ δύο ὀρφανὰ καὶ τιμίαν σύζυγον εἰς παντελῇ ἔνδειαν· ὁ δὲ παντοπώλης, ὁ παραίτιος τῶν καταστροφῶν τούτων, κατεστράφη οὐχ' ἤττον μετ' οὐ πολὺ πωλήσας παρ' ἀξίαν οὐχὶ μόνον τὰ ἐν τῷ παντοπωλείῳ του ἐμπορεύσιμα εἶδη, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἰδιόκτητόν του παντοπωλεῖον, ἵνα διατηρηθῇ ἐπαξίως ἢ εἰς ἣν ἡξιώθη νὰ διορισθῇ τῇ αἰτήσῃ τοῦ βουλευτοῦ ὑψηλὴν τοῦ τελωνιακοῦ φύλακος θέσιν·

μόνον δὲ ὁ βουλευτὴς γαυριᾷ καὶ σήμερον ἴσως ἔτι διὰ τὰ μεγάλα αὐτοῦ ταῦτα κατορθώματα, καὶ μόνον ἐσεμνύνετο μέχρι πρὸ ὀλίγου ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἀφοσιώσει καὶ τῇ ἐπαρχιακῇ ἐπιρρόῃ· σήμερον ὅμως καὶ τοῦτον προσμένει νομίζομεν ἡ τύχη τῶν ἔνεκα αὐτοῦ καταστραφέντων δύο δυστυχῶν τελωνιακῶν φυλάκων.

Ἀλλὰ τί θὰ γείνωσιν οἱ τόσοι ἄποροι καὶ τόσοι ἀκτῆμονες, οἵτινες καὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὸ Κράτος καὶ καθ' ἑκάστην ἔρχονται ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν; πρέπει ν' ἀφήσωμεν τούτους νὰ λιμώττωσιν; δὲν ὀφείλομεν ἄρα γε εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐρχομένους περιποίησιν τινα; καὶ δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν νὰ ἐπασχολῶμεν καὶ τοὺς ἐντὸς τοῦ Κράτους ἀέργους καὶ ἀπόρους, ἵνα μὴ παρεκτρέπωνται οὗτοι εἰς ἀτοπήματα; ὦ τὸ καλὸν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον οὐκ ἔστι καλὸν, εἰ μὴ καλῶς γίνεται.

Θέλομεν νὰ εὐεργετήσωμεν τοὺς ἐκ τῆς Ἠπείρου, τῆς Θεσσαλίας ἢ τῆς Μεκεδονίας ἢ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν ἐρχομένους ἀδελφοὺς ἡμῶν; Θέλομεν νὰ ἐκκενώσωμεν μὲν τὰς ἐπαρχίας ταύτας ἐξ ὅλων τῶν πολυτίμων ἐργατικῶν βραχιόνων ν' ἀφήσωμεν δ' ἐν αὐταῖς μόνον τὴν διάνοιαν καὶ τὴν νοημοσύνην, ἵνα ἀνέτως ἀσχοληθῶσι πρὸς κατάκτησιν αὐτῶν, καὶ ἀληθῆ πραγματοποιήσιν τῆς μεγάλης ιδέας· ἃς ἐκδῶσωμεν νόμον, καθ' ὃν, ἕκαστος μετοικίζων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων εἰς τὴν ἐλευθεράν Ἑλλάδα, λαμβάνει πέντε ἢ δέκκι στρόμματα γῆς δωρεάν, καὶ τριάκοντα μέχρι πεντήκοντα πρὸς καλλιέργειαν· λαμβάνει πρὸς τούτοις δάνεια ἄτοκα ἐπὶ πενταετίαν συνισάμενα ἐκ δρ. τριακοσίων μέχρι πεντακοσίων ἃς φροντίσωμεν πρὸς τούτοις νὰ κατασκευασθῶσι δρόμοι ἀμαξῶτοι τοῦλάχιστον καθ' ἅπαν τὸ Κράτος, ἃς φροντίσωμεν ὡσαύτως περὶ τῆς ἀποξηράνσεως τῶν ἐλῶν, καὶ τῆς κατασκευῆς τινῶν γεφυρῶν, ἃς μεταβάλλομεν τὸ καταπιεστικὸν φορολογικὸν σύστημα τοῦ δεκατισμοῦ, εἰς σύστημα ἀνακουφίζον τὴν γεωργίαν, ἃς φροντίσωμεν νὰ συστηθῶσιν, ὅσον ἔνεστι τάχιον γεωργικαὶ τράπεζαι, ἃς διατηρήσωμεν τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους, καὶ τότε ὁ μὲν πληθυσμὸς αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσοδα τοῦ πρῦπολογισμοῦ ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀφεύκτως θὰ διπλασιασθῶσιν, οὐδεὶς δὲ ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων ἀδελφῶν ἡμῶν θὰ καταδεχθῇ ποτὲ νὰ ἐνοχλήσῃ τοὺς ὑπουργοὺς ἢ τοὺς βουλευτάς, ἵνα διορίσωσιν αὐτὸν ὑπάλληλον.

Εἰς τόπον δέ, ὅπου τὸ ἡμερομίσθιον τοῦ ἀπλοῦ ἐργάτου ἀνδρὸς τιμᾶται τοῦλάχιστον κατὰ τὸ πενταπλάσιον τῆς ἀναγκαιούσης αὐτῷ ἡμερουσίου δαπάνης πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐεξίας, εἰς τόπον, ὅπου οἱ μὲν τὴν γῆν ἰδίαις αὐτῶν χερσὶ καλλιεργοῦντες, καὶ τοὶ οὐδαμῶς δοθείσης ἄχρι τοῦδε προστασίας εἰς τὴν γεωργίαν, καίτοι συνεχῶς διαταραχθείσης τῆς ἡσυχίας τοῦ Κράτους, κατέστησαν πλούσιοι, ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ἰδιοκτητῶν δὲν κατεδέχθησαν νὰ καλλιεργήσωσιν αὐτοὶ τὰ κταμτά των ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπιστήσωσιν εἰς τὴν καλλιέργεαν αὐτῶν, εἰς τόπον, λέγομεν, τοιοῦτον, οὐδεὶς κίνδυνος ὑπάρχει νὰ μείνωσιν οἱ ἄποροι καὶ ἀκτῆμονες ἀργοί, καὶ νὰ τραπῶσιν εἰς ἀτακτήματα· ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ὑποθάληται τεχνιέντως ἡ ὀκνηρία καὶ ἡ ἀρχολιπαρία, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ θέλωσι νὰ μεταχειρίζονται τοὺς ἀργοὺς τούτους οἱ Κοτσαμπασίσκοι νῦν μὲν ὡς ψηφοθήρας, νῦν δὲ ὡς δημίους καὶ τιμωροὺς τῶν ἀντιπάλων των, καὶ ἄλλοτε πρὸς ἐκφόβησιν τῆς ἐξουσίας.

Περίεργος πάρεσις.

Πάρεσις εἶναι ἡπιώτερός τις βαθμὸς τῆς παραλύσεως· ἀμφότερα δὲ τὰ συμπτώματα ταῦτα εἶναι ἀποτελέσματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμιπληγίας ἢ καὶ ἀποπληξίας.

Τὴν δεκάτην ὀγδόην Μαρτίου περὶ τὴν μεσημβρίαν προσεκλήθημεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κυρίου Ζεύχαρι τὴν Κυρίαν Μαριωρῆν χῆραν τοῦ φιλέλληνος Πολωνοῦ Πρεζάνσκη ἐτῶν ἐβδομήκοντα, ἀναστήματος μετρίου, πολύσαρκον καὶ δυσκίνητον, γεννηθεῖσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ κατοικήσασαν πολλὰ ἔτη ἐν Θήβαις· πρό τινας δὲ χρόνους τὴν διδασκαλὸν μετερχομένην καὶ παιδαγωγὸν ἢ διευθύντριαν χρηματίσασαν ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων.

Ἡ κυρία αὕτη, περιπατοῦσα τὴν πρωτὴν τῆς 18, ἤσθάνθη τὸν ἀριστερὸν αὐτῆς πόδα μὴ ὑπῆκοντα εἰς τὴν ἐνάδισιν· ἀμέσως μετεφέρθη εἰς τὴν κατοικίαν της καὶ ἐφλεβοτομήθη κατὰ τὸν πόδα. Περὶ τὴν μεσημβρίαν εὔρομεν αὐτὴν μετρίως πυρέσσου-